

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának lapja

Fénykép: Kovács Ottó tanár úr

MEGÚJULT TEMPLOMUNK 250 ÉVES FŐOLTÁRA

A TARTALOMBÓL

TEMPLOMUNK 250 ÉVES FŐOLTÁRA
EZ TÖRTÉNT A GÁRDONYIBAN
MI SEM BALLAGTUNK...

Dr. Husvéti Tibor: EGY KISCSEKÉSZ EMLÉKEZIK...
hírek...hírek...hírek

DR. DEBRECZENI I. SIXTUS, A FIATAL SZERZTES
ELHUNYT FARKASFALVY DÉNES NY. DALLASI APÁT
75 ÉVE INDULTAK EL ZIRCRA...

Dr. Löffler Erzsébet: GRÓF KOHÁRY ISTVÁN
Demeter László: IMÁDSÁG A „NAGY KÓRSÁG” IDEJÉN

MEGÚJULT TEMPLOMUNK 250 ÉVES FŐOLTÁRA

Ez év júliusában befejeződtek a Szent Bernát–Borgia Szent Ferenc ciszterci templomunk főoltárának 2019 áprilisában elkezdődött felújítási munkálatai. Lebontották a már régóta álló állványzatot. Gyönyörködhetünk a sugárzó fehérre varázsolt, alabástromgipszből készült, az oromzaton stukkófelhők között magasodó szobrokban, lejjebb pedig Melkizedek és Áron hatalmas alakjában.

Különösen megkapó a főoltár központjában az Oltáriszentség imáadásába mélyedő Borgia Szent Ferenc mesterien egyénített térdelő alakjának és a szobor környezetének átváltozása, melyet eddig aranyozott, csillagos sötét szövetminta, illetve félrevont festett vörös függöny alkotott. A mostani képen a már régebben elkészült szentély barokk díszítőfestéséhez igazodó világos hátteret varázsoltak a restauráló művészek. A szent alakja, szerves, megbonthatatlan egységet képez a szentély építészeti, szobrászati és festészeti kialakításával.

Visszaépítésre került az 5 évvel ezelőtt, a zirci apátság restaurátor-műhelyében megújított, újra aranyozott oltárszekrény-(tabernákulum) kompozíció, amely becsomagolva a Szent Bernát mellékoltáránál 2015. óta „türelmesen” várta eredeti helyére való visszakerülését.

Lékai Lajos OCist, iskolának rövid ideig volt tanára, 1942-ben, a 800 éves jubileum idején írt tanulmányt templomunkról. Ebben olvashatjuk a főoltárról szóló megállapítását: „Legkiválóbb művészettörténéseink egybehangzó véleménye szerint nemcsak a magyar rokokó szobrászat szinte egyedülálló remeke, hanem az egyetemes európai művészet szempontjából is a vezető jelentőségű emlékek sorába tartozik.”

Köszönjük a restaurálást kivitelező művészek, *Marjai Zoltán*, *Budai Sándor* faszobrász-restaurátoroknak és segítőinek nagyszerű munkáját.

* * *

A főoltár alkotója *Johann Anton Krauss* 1769-ben kapott megbízást a főoltár elkészítésére. Erről a nagyszabású és művészettörténetileg is igen jelentős munkálatról tájékoztat a megmaradt szerződés, melyet *Kelcz Imre*, az egri jezsuita kollégium rektora kötött Egerben 1769. március 21-én Krauss szobrásszal. Ekkor már készen állt – 1737–1754 között épített – hat mellékoltár.

Johann Anton Krauss szobrász (1728(?)–1795), a magyarországi rokokó plasztika fontos képviselője. Származására és tanulmányaira nézve nincsen pontos adat, feltehetően Klosterbruckból (Morvaország) érkezett Magyarországra. Korábban Jászón dolgozott Krackerrel együtt, nevéhez fűződik a jászói premontrai prépostsági templom szobrászati díszének kialakítása. Jó hírét valószínűleg az Egerbe költöző festő hozta magával. Templomunk főoltárát 1769–70. években készítette. A század nyolcvanas éveiben Kassán és Jászón dolgozott. Krauss Jászón telepedett le véglegesen, ahol kis földbirtokot vásárolt.

* * *

250 év alatt sok viszontagságot mért ez a szent építmény. Templomunkat 1800-ban és 1827-ben pusztította nagy tűzvész. A helyreállítás során a viszonylag épen maradhatott főoltárt is felújíhatták. A jelenlegi restaurálás előtti állapotát – melyet mi is szemlélhettünk – az 1888 évi nagy renoválás során nyerhette el, amikor is megújították, átfestették a templom összes oltárát.

1925. január 31-i nagy földrengés alkalmával ismét sokat szenvedett templomunk és különösen a főoltára.

Erről – a nem is távoli múltban történekről – annak idején részletesen beszámolt korabeli Egri Népujság is.

„A ciszterciták templomában a főoltárnál 8 óra előtt 5 perccel fejezte be miséjét Szalay Gábor tanár. Pár perccel utóbb a főoltár fölötti hatalmas terrakotta-feszület súlyos darabokban hullott alá, főoltár némely egyéb díszítéseit magával ragadva. Csupa faltörmelék az oltár és környéke.”

„Wälder Gyula műegyetemi tanár, a Műemlékek Országos Bizottságának tagja febr. 7-én érkezett Egerbe és megvizsgálta a földrengés által megrongált templomokat ... »A legszomorúbb állapotban a cisztercita templomot és székházat találtam ...« nyilatkozta lapunknak.”

Április 25-én már ezt olvashatjuk: „Megkezdték a ciszterciták templomának renoválását. ...”

Végül „Az egri ciszterci rend restaurált templomát [1925 okt. 18-án] vasárnap délelőtt 9 órakor áldotta meg Werner Adolf dr. zirci apát. A földrengés által megrongált templom **kilenc hónapi** hallgatásának a kapuját nyitotta meg a főpap benedikálása.”

* * *

A „szétszóratás” hosszú évtizedeI után kapta vissza a Zirci Apátság templomát igencsak leromlott állapotban. A kommunista világban is volt valamiféle „renováció”, de ez csakis a külsőre terjedt ki.

Mikor a '90-es évek elején a ciszterci atyák újból Egerbe jöhettek, Tádé atyára 1994-ben a tetőszerkezet felújításának gondja hárult, Kovács Endre püspök diáktársunk „templomigazgatósága” idején a templom külső festése készült el.

Lékai Jusztin atya szakmai irányításával kezdődött el a templom-belső felújítása. 2009 tavaszán indult és még azon a nyáron elkészült a Szent Alajos oltár, majd 2010 tavaszára a Szent Anna-oltár. A szentély felújítása 2014-ben kezdődött el, majd évek után a főoltár is sorra kerülhetett.

Mindezek mellett 2014. augusztus 1-je óta templomigazgató Koós Ede atya kezdeményezésének, kitartó munkájának köszönhető, hogy a templom majd 200 éves harangja ismét megszólalhatott és a két toronyban újra óra működik. (A régi 1827. augusztus 26-i tűzvészkor elpusztult.)

* * *

Örömmel szemlélhetik a felújított főoltárt a Szent Bernát templom hívei – bizonyára elsősorban ciszterci gimnáziumunk tanárai és diákjai.

DEMETER LÁSZLÓ

Imádság a „nagy kórság” idején

Ó, Uram de nagy a Te hatalmad,
Melynek most érezzük a súlyát igazán...
Kétségbeesett meakulpázásainkat
Fogadd megértőn... és ne hagyj minket árván.

Te látod bús és béna kétségbeesésünket,
És sötétben való tapogadásainkat,
Mert szüntelenül keresünk téged,
Benned látjuk egyetlen mentsvárunkat...

Most hogy világszerte arat a halál
- És nem szűnik meg haragod irántunk -
Az ember máshol nyugtot nem talál,
Csak egyedül benned bízhattuk.

Hiszen bűnösök vagyunk mindannyian,
Tudjuk jól - hiszen emberek vagyunk -
Meg is nyugodnánk szent akarotodban,
Még is arra kérünk: - irgalmazz Urunk!

Mert Uram, nagy a Te hatalmad,
Melynek most érezzük súlyát igazán...
Elkésett bűnbánatunkat
Fogadd megértőn és ne hagyj minket árván.

Somolya, 2020. április

EZ TÖRTÉNT A GÁRDONYIBAN

Kovács Ottó tanár úr, Diákszövetségünk üv. elnöke kérésünkre beszámolt ennek a rendkívüli – tanároknak, diákoknak váratlanul sok gondot és nehézséget okozó – félbeszakadt, de nagy gonddal, akarással mégis befejezett 2019/20 tanév utolsó hónapjairól.

Tisztelet és köszönet iskolánk tanárainak, elismerés a tovább tanuló és a végzős diákjainak...

Március 16-tól – digitális munkarend

Az új koronavírust, melynek hivatalos neve SARS-CoV-2 (Severe Acute Respiratory Syndrome – súlyos heveny légúti tünetegyüttes-koronavírus-2) –, Kínában azonosították 2019 végén. Európában elsőként 2020. január 25-én Franciaországban diagnosztizálták az első betegeket.

A vírus a nevét az elektronmikroszkóppal látható, koronára emlékeztető, felszíni kitüremkedései alapján kapta. A koronavírus törzsek alapvetően az állatoknál fordulnak elő, némelyek azonban képesek az emberben is fertőzést okozni. Az 1960-as évektől kórokozóként ismert koronavírusok mind állatról emberre, mind emberről emberre terjedhetnek.

Az általa okozott betegséget COVID-19-nek (COVID: coronavirus disease – koronavírus okozta megbetegedés 19) nevezik. A vírus cseppfertőzéssel, fertőzött felületek és tárgyak megérintésével terjed. A koronavírusok ellen nincs védőoltás.

Magyarországon március 5-én két iráni állampolgár volt az első beteg. Március 15-én hunyt el az első megbetegedett férfi.

Orbán Viktor miniszterelnök úr által bejelentett védelmi intézkedések részeként új, tantermen kívüli digitális munkarendet vezetnek be a közoktatási intézményekben márc. 16-ától. Ennek értelmében az iskolánkban a tanítás szünetel, s kezdetét vette az otthoni tanulás, azaz a digitális oktatás.

Március harmadik hete a munka megszervezésével telt el. Az iskolavezetés a google.classroom programot választotta információs csatornaként. A tanárok és a diákok 19-étől vehették fel az egyes kurzusokat. A munkaközösségekben megkezdődött a tanmenetek átalakítása, a tanítás módjának a kialakítása, a tanárok hozzáfogtak a heti órák vázlatainak elkészítéséhez és elkészült a heti órarend is.

A digitális tanrend tehát március 23-án, hétfőn vette kezdetét. Az órarend a következő volt:

Órarend 5–11. évfolyam osztályai számára

	hétfő	kedd	szerda	csütörtök	péntek
délelőtt	magyar nyelv és irodalom	idegen nyelv (angol nyelv)	történelem	fakultációk	term.ismeret/fizika/biológia
délután	matematika	2. idegen nyelv	rajz/testnevelés/ /informatika/ ének/pedagógia/ pszichológia	hitman	kémia/ földrajz

Órarend a nyelvi előkészítő osztály (9.kny) számára

hétfő	angol nyelv
kedd	angol nyelv
szerda	angol nyelv
csütörtök	magyar/matematika
péntek	hitman/informatika/ének/testnevelés

Órarend a végzős osztályok számára

angol nyelv /magyar nyelv és irodalom
angol nyelv /matematika
angol nyelv /történelem
idegen nyelv/testnevelés és készségi tárgyak/hitman
választott érettségi tantárgy

A tanítási órák után a tanulók egy héten belül készíthetik el az órán kapott feladatok megoldását, s tanárok a következő hétre kiértékelik a válaszokat. Az első hét az ijedség, a bizonytalanság és a lázas munka jegyében telt. Az ezekben a napokban született meg dr. Szabó Zsuzsanna igazgatóhelyettes fejében az a gondolat, amelyet március 30-ra sikerül megvalósítva az iskola honlapjára és facebook oldalára is feltölteni.

Aztán elkezdődött a rendszeres munka, amely először nem várt, de törvényszerűen jelentkező, főleg technikai nehézséget okozott. Aztán – egyéne válogatja, de – jelentkeztek a fáradás jelei: heti rendszerességgel új feladatok, javítás, új feladatok, javítás... Hétről hétre. Nagyon vártuk az év végét, amely jún. 12-én jött el.

Reméljük, egyszere, meg nem ismétlődő időszakot éltünk át.

Ballagás 2020...

Semmi se a megszokott. Ez egy rendkívüli, ballagás nélküli ballagás.

Az iskola a facebookon búcsúzott el diákjaitól. A program címe: „Bátorító gondolatok érettségi előtt”, amelyet a tanárok, diákok és szülők a <https://www.youtube.com/watch?v=nwxptenubNk> linkre kattintva nézhettek meg.

A több mint tizennégy perces összeállításban megszólalt a kisharang, bejárhattuk az üres udvarokat, csendes folyosókat, láthattuk az osztályok nélküli osztálytermet. Csak az osztályablókon jelentek meg az ismerős arcok, a ballagásra készülő, de soha el nem ballagó, végzős diákok. ...

Aztán a Szent Bernát-templomban Karóczkai Júlia igazgatónő az alábbi gondolatokat intézte a virtuálisan jelen lévő, gondolatban a padokban ülő ballagó diákjainkhoz:

*Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Kedves Végzős Diákok!*

Sok szeretettel köszöntelek Benneteket a mai napon. Sajnos a járványügyi helyzet miatt nincs mód a személyes találkozásra és búcsúzásra.

Nehéz szívvel szólok most hozzátok 2020. április 30-án. Ma véget érnek számotokra a diákévek. Ma lett volna az utolsó osztályfőnöki óra, az utolsó kicsöngetés, amikor kiléptek az öreg alma mater kapuján, amikor mindenki, az iskola egész közössége, hozzátartozóitok, titeket ünnepelnek... Sajnos nem lehetünk együtt!

Olyan hirtelen történt minden! Azon a március 13-i pénteki napon még nem tudhattuk, és Ti sem gondoltátok, hogy számotokra az a nap lesz az utolsó, iskolai kezek között együtt eltöltött idő.

Mindannyian feltehetjük a kérdést. Miért? Miért pont velünk történik mindez?

Nem tudhatjuk... A jövőnk, az életünk, Isten kezében van! Megtapasztaljuk, hogy létünk esetleges, és azt is meg kell tanulnunk, hogy az Úr gondviselő szeretetére hagyatkozzunk.

„Az Istent szeretőknek minden a javukra válik” – írja Szt. Pál apostol a rómaiakhoz írt levelében. Csak reménykedve várhatjuk, hogy ez a rendkívüli helyzet hamarosan véget ér, és lesz még alkalmunk együtt, méltó módon ünnepelni és elbúcsúzni egymástól!

Hiányérzetünk van, mindnyájunkban egy „úr” tátong. De tudom, hogy egy gárdonyis ciszterci diáknak minden körülmények között és minden nehézség ellenére előre kell tekintenie! A közelgő érettségitek alkalmával ÉRTETEK fohászkodunk!

Bízom benne, hogy a rendkívüli körülmények ellenére mindannyian felkészültetek, felvértéztetek magatokat kellő tudással, hogy sikeres érettségi és felvételi vizsgát tegyetek.

A szorgalmas, kitartó tanulás mellett, mozgósítatok magatokban egy olyan erőt is, ami a legnagyobb segítség ebben az időszakban. Ez az erő mindenkiben ott van, de sokan éppen saját énjük túlhangsúlyozásával nyomják el. Isten Lelkének erejéről van szó!

Ő „annál jobban” él bennünk, minél jobban „megtagadjuk” magunkat. A vele való összekapcsolódáshoz nagyon fontos a csend, a csak jelen lenni akarás. Ez a kiüresedés, mely nyitottá tesz a Lélek számára! És higgyétek el, nem fog késni a – tanuláshoz, a vizsgateljesítményhez és minden más egyébhez is nélkülözhetetlen – belső béke és vigasz.

Kedves Végzős Diákok!

A nevelőtestület, az iskolavezetés és a gárdonyis ciszterci diákok közösségének nevében, ma mindannyian, értetek fohászkodunk! Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Leitner Bernadett 12.k osztályos tanuló énekét (Rod Stewart: Sailing – Elvitorlázók című dalát) Papp Márton 11.k osztályos tanuló gitáron kísérte.

Tóth Katalin 12.c osztályos tanuló tolmácsolta Kate Nowak gondolatait: Légy áldott minden jóval!

*Örömed legyen oly számtalan, mint égen a csillagok!
Győzelmek is bőséggel jussanak neked, oly számolatlanul, mint a homokszemek – szerte a tengerparton.
A hiányok, mint küzdelmek csupán arra szolgáljanak, hogy erőssé tegyenek téged!
Szegődjön melléd örökös társul a rend és a reménység.
Minden ösvény, amelyet választasz, oda vezessen,
ahol a tisztaság, bátorság, egyenesség lakozik.
A kétség és félelem adja át helyét a mély maradandó, bizalomnak mindig, mikor egy nagyobb erő valóságát fedezed föl magad körül.
És ha olykor csupán sötétséget látsz, s az élet viharai közelítenek, lényed legmélyéről ragyogjon fel benned a világ világossága!
Légy mindig biztos abban, hogy menthetetlenül szeretnek téged, és ezért te is légy készen a feltétlen szeretetre!
Érezd magad biztonságban mindenkor, elringatva Isten tenyerén, mint egy dédelgetett gyermek – aki valójában vagy is.*

*És ha bármikor ítélsz mások felett, emlékezz arra, hogy mi mindannyian „egy” vagyunk!
Minden gondolat, amely megszületik benned, találjon visszhangra körülötted,
és érintsen meg mindent és mindenkit.
És ha bátortalanul magadban tartanád döntéseidet, emlékezz arra, hogy a szeretet akkor él leginkább,
ha szabadon áradhat szerteszét.
Amikor adunk, akkor kapjuk a legnagyobb ajándékot!
Minden vihar után látogasson el hozzád a fénylő szivárvány!
Boldogság oldja fel minden csüggedésedet, öröm mossa el minden bánatod,
szerelem könnyítse minden fájdalmadat!
Minden sebed bölcsességgel ajándékozzon meg, s minden küzdelmes utad céljához vezessen!
Minden napot, melyet megélhatsz, élj meg egyre teljesebben!
Légy áldott, és legyenek mások is áldottak általad. Légy áldott minden jóval!*

Az itt maradó osztályok búcsúztató szavait a 11.cny osztály videóüzenete tolmácsolta:

Kedves Végzős Diáktársaink!

Ezzel a videóval szeretnénk tőletek búcsút venni, hiszen erre személyesen sajnos nem volt lehetőségünk. Sokatokkal 2016-ban együtt élhettük át a gólyatábor örömeit, később pedig már a szervezésében vettünk közösen részt dökösként.

Együtt jártunk zenekari, énekkari próbákra.

Egymás ellen küzdöttünk az utolsó szelet büfés pizzáért.

Az ebédszüneteket is szívesen töltöttük egymás társaságában.

Kialakultak barátságok, szerelmek, szoros kötelékek.

Köszönjük a tőletek kapott tanácsokat és támogatásokat.

Örömmel töltött volna el bennünket, ha sorfalat állhattunk volna nektek, és elkísérhettünk volna benneteket az utolsó gárdonyis ünnepségekre.

Sajnáljuk, hogy habár együtt kezdtünk neki ennek a több éven át tartó kalandnak, most mégis elválnak utjaink.

Reméljük, hogy tudást, bölcsességet megszerezve felkészültetek a nagybetűs életre.

Mi itt maradunk őrizni az emléketeket, nektek pedig egy új fejezet kezdődik az életetekben.

Szeretettel gondolunk vissza az eltöltött közös éveinkre.

Hiányozni fogtok. Sok sikert szeretnénk kívánni az érettségihez, drukkolunk nektek. Kívánjuk, hogy éréjétek el az álmaidokat, céljaitokat.

Szeretettel a 11.cny osztály.

Örökre szép, mi szép volt egykoron. 2020

* * *

A facebookon rendszeresen látható és hallható volt Lélekmorzsák című adás, amelyet *Koós Ede* atya készített. A 2020. április 30-i adás „Üzenet az elballagni akaróknak, érettségi előtt állóknak” címet kapta.

* * *

Május 3-án, vasárnap *Bérczi László Bernát* zirci apát úr ünnepi szent miséjében többször is szólt a négy ciszterci gimnázium valamennyi ballagó diákjához.

* * *

Gárdonyi-díjjal jutalmazzuk azokat a végzős diákokat, akik gimnáziumi éveik alatt mindvégig kiemelkedő tanulmányi eredményt értek el, és sikeresen szerepeltek különböző tanulmányi és sportversenyeken.

Szauer András 12.a

Árvai Adél Laura 12.c

Varga Dorina Írisz 12.c

Gallik Zoltán György 12.k

Leitner Bernadett 12.k

* * *

A Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának támogatásával jutalomban részesültek azok a ballagó diákok, akiknek keresztény hitélete és erkölcsi magatartása példaértékű. Ilyen tanulók voltak *Hadobás Luca* 12.a; *Nagy Dóra*, *Semegi László Mihály* 12.c; *Párkányi Réka* 12.e; *Dudás Anna*, *Juhász István*, *Havassy Franciska* 12.k.

* * *

Az érettségi eredményei

Sikeres vizsgát tettek:

12.a **34** fő, kitűnő – *Janik Balázs László*, *Kósik Zsófia*, *Pap Katalin Tünde*, *Szauer András*,
jeles – *Bognár Veronika*, *Hadobás Luca Gizella*, *Kormos Klaudia*.

12.c **32** fő, kitűnő – *Árvai Adél Laura*, *Barna Borbála*, *Berecz Viktória*, *Bozsik Hermina*, *Gallik Zoltán György*,
Juhász Péter, *Monoki László*, *Saját Adél Stefánia*, *Semegi László Mihály*, *Szűcs Kinga*,
jeles – *Csóke Karolina*, *Lóczi Olivér*, *Magda Petra Kata*, *Németh Veronika*, *Varga Dorina Írisz*,
Veres Botond József.

12.e **29** fő

12.k **32** fő, kitűnő – *Juhász István*,
jeles – *Casarini Fanni*, *Juhász Emese*, *Tóth Réka*.

MI SEM BALLAGTUNK...

Emlékek egy másféle vírussal fertőzött időből

1944-ben a háború „vírusai” tették nehezzé a mindennapi életet.

Már a tanévünk is baljósan kezdődött. A szokásos Kisasszony-napi Veni Sancte időpontját majd két hónappal kitolták. A tanítás 1943. november 3-án kezdődött. Ez minket, nyolcadikos gimnazistákat egy kicsit idegesített. Végül is érettségi előtt álltunk. Hogyan fogjuk a tételeket kidolgozni, megtanulni? ...

Már hetedikes korunkban is hosszabb „szénszünet” rövidítette meg a tanévet, de ez a majd kéthónapos kiesés már veszélyesebbnek tűnt. A tanítás azután rendben folyt, leszámítva az egyre gyakoribb éjszakai légi-riadókat, ha ez hosszabb volt, másnap csak 10 órakor kezdődött a tanítás. Az első félévet 1944. január 31-e helyett február 29-én zártuk. Aztán jött 1944. március 19-e, a német hadsereg elárasztotta az országot, Egerben is megjelentek a Wehrmacht szürke egyenruhásai. A szokásos éves háromnapos lelkigyakorlat március 30-án, csütörtökön kezdődött, másnap azonban szokatlanul a nagyudvarra kellett kivonulnunk, s dr. Hegyi Kapisztrán igazgató úr bejelentette, vége az iskolaévnnek.

A helyi újságban is olvashattuk ezt a felhívást.

2 E G E R 1944. március 31.

Az összes iskolákat és iskolajellegű tanfolyamokat április 1-én be kell fejezni

A bizonyítványokat haladéktalanul kiadják, az érettségiket és képesítőket a felettes hatóság által meghatározott időben tartják meg

Eger, március 31.

<p>A vallás és közoktatásügyi miniszter ma a következő rendeletet adta ki: Az iskolákban és iskola jellegű tanfolyamokban, tekintet nélkül azok jellegére, április 1.-éig be kell fejezni a tanítást. Ez a rendelkezés nem vonatkozik az egyetemekre és főiskolákra.</p> <p>A tanulókat eddigi tudásuk alap-</p>	<p>ján kell osztályozni. A bizonyítványokat a helyi körülményekhez képest azonnal ki kell adni, vagy a gondozóknak elküldeni.</p> <p>A magánvizsgálatokat, érettségi és képesítő vizsgálatokat a tanterületi főigazgató, egyházi hatóság alá tartozó iskolákban az egyházi főhatóság által megállapított helyen és időben kell megtartani.</p>
--	--

1943-44 tanévben 106 (!) tanítási nap volt. – Ma hivatalosan 180 tanítási nap az előírás, ez akkoriban is hasonló volt.

Hirtelen nem is tudtuk hogyan tovább. A tanítás megszűnt, a vidéki diákok hazautaztak, – ebben a tanévben 425 diákja volt az iskolának, – csak az egriek, 139-en maradtak a városban.

Tulajdonképpen a tavaszi szünet kezdődött el április 3-án, virágvasárnap, de ilyenformán kezdetét vette a nyári szünet is, ez azonban nem nekünk, érettségi előtt állóknak szólt.

Sajnálunk, hogy elmaradtak az utolsó órák, a szépen feldíszített osztályteremben, ünnepi öltözékben elbúcsúzhattunk volna tanárainktól.

Még szerencse, hogy a tablónk elkészült. Február folyamán kerestük fel az iskolánk „udvari” fényképészének, Gráf Leopoldina – Pojci néni – Széchenyi utca 37. szám alatti műtermét, ahol a fogason függött

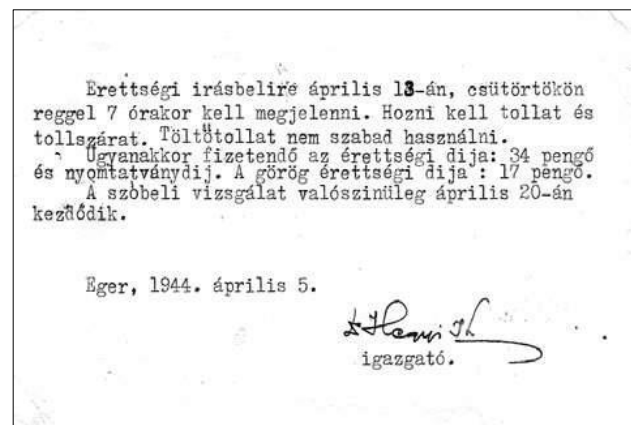
Kékesi Gyurka sötét Bocskai-zakója, így majd mindnyájan – az ő kabátjában fényképezkedtünk. (Sajnos a szépen bekeretezett tablónk, mely a Főutcán az Ujjady nagytrafik kirakatában volt megszemlélhető, a szocializmus éveit nem tudta átvészelni, valahova elkallódott, s ma egy kis másolata függ iskolánk folyosóján.)

Meghát a ballagás is elmaradt... Egy kedves diákélménnyel szegényebbek maradtunk. Ezt majd mindegyik érettségi találkozónkon szomorúan emlegettük. Hisz emlékeztünk kis-elsős korunkra, amikor nefelejcs-csokrocskákat adtunk a nyolcadikos „bácsiknak”, sorfalat álltunk a primusz udvaron lépkedő maturandusoknak, elmerengve, hogy egyszer mi is ilyen komoly méltósággal ballaghatunk. Hát ezt az álmunkat most elvették tőlünk.

No de mi lesz az érettségivel? A legtöbb tárgyból már közel jártunk a befejezéshez. Nagy bántunkra a magyar nyelv és irodalom tárgyból éppen az újkori irodalom tárgyalására nem maradt idő. Pedig nagyon élveztük a fiatal Habis György tanár úr magyar óráit. Az egyetemről jöve először tanította ezt a tárgyat. Lelkesedéssel, mindig nagy felkészültséggel, 5–8 könyvvel jött be az órákra. Ki sem nyitottuk a tankönyvet, nagy buzgalommal jegyeztük a hallottakat. Sajnos csak Ady-ig jutottunk el.

Tanáraink méltányolták a rendkívüli körülményeket. Legtöbb tárgyból „leszűkítették” a tétel-választékot.

Hamarosan „portóköteles” levelezőlapon kaptuk az értesítést az érettségi írásbeli kezdetéről.

Az érettségi írásbeli április 13-án a magyar nyelv és irodalommal kezdődött. Az osztály három első emeleti terembe volt szétszotva. Közben légi riadó volt, letettük a tollat, s a nagyudvaron át a pincébe vonultunk. Egy jó fél óra múlva lefűjték a riadót, folytattuk a tétel kidolgozását: „Az emberi lét célja Madách értelmezésében”. (Újságból értesültünk, hogy e napon az „angolszász gépek Budapestet, Gyórt és Bánhidát bombázták”).

A következő napokon latin, majd német nyelvből volt írásbeli, a görögösöknek még egy újabb napon. (53-an érettségiztük, 11-en görög nyelvből.)

Aztán április 18-án megkezdődtek a szóbeli vizsgák az elsőemeleti tanácsteremben, délelőtt két, délután egy csoport került sorra. Magyar, latin nyelvből, történelemből, mennyiségtanból (ma matematikának nevezik) és természettanból (ma fizika a neve) kellett szóbeliznünk. A vizsga nyilvános volt, a teremben hátul két szék-sorban foglalhatott helyet a hallgatóság. Én is több csoport feleletét hallgattam meg. Ápr. 22-én, szombat délután 3-kor vizsgázott az utolsó három diák.

1944. április 23-án vasárnap mise után volt az eredményhirdetés az első emeleti nyolcadikos osztályban. Megkaptuk az érettségi bizonyítványt. Ekkor volt utoljára együtt az osztály.

Az Évkönyvet jó pár hónap múlva, a nyár közepén hozta a posta.

Aztán a háború jól szétszórt bennünket. Az első érettségi találkozónk 1954-ben volt.

A diákévekben formálódott kapcsolatok egész életünkben végig kísérték bennünket. Mindig örömmel jötünk össze, az évek folyamán összesen 26 alkalommal rendeztünk érettségi találkozót, mindig felkeresve Alma Materünket.

Mindenknek már 76 éve. Ma már csak ketten élünk ebből az osztályból.

Szomorú szívvel gondolok a mai ciszterci gimnáziumunk végzős diákjaira, számukra is elmaradt az iskolától, a kedves diákélettől való búcsúzás. Egy kicsit ők is szegényebbek maradtak...

O. Gy.

DR. DEBRECZENI I. SIXTUS, A FIATAL SZERZTES

A korabeli iskolai Értesítők, Rendi Névtárak (Schematismus), Rend főiskolai emlék-, évkönyve, valamint fiatal szerzetes korában, bátyjához, D. Istvánhoz írt levelei alapján szeretnénk felvázolni fiatalkori szerzetes életének néhány vonását.

Néhány szó a fent említett levelekről

Kilián Istvánné őrizte Sixtus atya fiatal korában István bátyjához írt leveleit, melyek 2020 januárjában, halála után, a hagyatékából kerültek elő. Valószínűleg Sixtus atya ikertestvérétől, D. Gyula lazarista szerzetestől kaphatta, aki a Kilián családot több alkalommal is felkereste. A leveleket férje a Zirci apátságnak adta át.

1935–1946 közötti években kézzel, későbbiekben írógéppel írt leveleket, lev- és képeslapokat, kisebb feljegyzéseket Kilián Istvánné időrendben, a levelek tartalmára utaló néhány szavas megjegyzéssel 36 db sorszámozott borítékba rendezte tárgykörök szerint:

- családjának írt „tudósítások” a novíciusi életéről;
- bátyjához a nyomdai munkával összefüggésben küldött levelei;
- képeslapok – a külföldi tanulmányútajairól;
- 1944/45-ös háborús időkben Előszállásról írt levelek.

Dr. Kilián Istvánné Jakab Viktória fiatalkorától kezdve, egész élete során ápolta, Sixtus atya emlékét, s amikor már lehetséges volt, írásban és szóban (rádióban) mély meggyőződéssel hirdette Sixtus atya áldozatos életét és vértanúságát.

Az Egri Fehér/Fekete 2014. húsvéti számában olvashatjuk cikkét: *Dr. Debreczeni Sixtus ciszterci paptanár élete és halála – 1917. október 10-től 1954. február 21-ig.*

Ebben írja: „Gyermekkoromban Sixtus atya hittanra és francia nyelvre is tanított. Édesanyám, dr. Jakab Emilné, Bortnyák Viktória gyógyszerész a felnőtt obláta-közösség tagja volt és Sixtus atya volt a lelki vezetője. Nagyon gyakran megfordult Sixtus atya nálunk, ahol a hittanórák is zajlottak. Sixtus atya dolgairól eléggé tájékozottak voltunk. Sajnos már szüleim nem élnek, hogy tanúskodhassanak. Mi húgommal együtt még gyermekek voltunk akkor, így sok mindent nem is mertek szüleink előttünk megbeszélni.”

Középiskolás korban

Debreczeni Imre Sixtus a középiskoláját a Ciszterci Rend székesfehérvári Szent István Reálgimnáziumában végezte 1927–35 években. 1935-ben érettségizett kitüntetéssel. Osztályfőnöke és latin-francia tanára az V–VIII. osztályokban *dr. Révész Amadé* OCist volt.

Részletek a székesfehérvári Szent István Reálgimnázium 1934/35. tanévi Értesítőjéből

VIII. osztály.													
Osztályfőnök: Révész Amadé dr.													
A tanuló neve	Magaviselet	Vallásan	Magyar nyelv	Latin nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Fizika	Mennyiségtan	Filozófia	Rajz	Testgyakorlás	Egészségtan
.....													
¹⁰ Debreczeni Gyula	*péld.	2	3	3	3	3	1	3	3	3	2	2	2
Debreczeni Imre	péld.	1	1	1	1	1	1	2	1	1	2	2	1

Jutalmazottak és segélyezettek:

... 4. Dr. Molnár Samu-alapítvány (a VIII. o. legjobb latinistájának) 20 P; – Debreczeni Imre VIII.

Pénzjutalmat kaptak:

... Iványi József, ny. MÁV. felügyelő, ciszterci öregdiák olyan magyar anyanyelvű tanulónak, aki a német nyelvben szép előmenetelt tanúsított, 10 P; – Debreczeni Imre VIII.

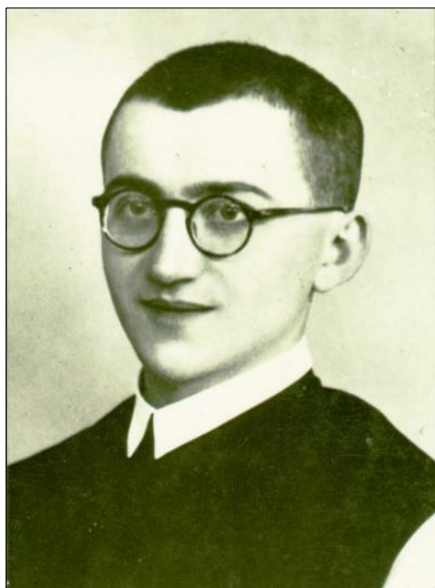
Székesfehérvári Szent István Reálgymnázium VIII. osztálya 1935. évi ballagás után

D. Imre Sixtus az elsősorban, Révész Amadé osztályfőnöküktől jobbra az 5.

Érettségi vizsgálat.

Kitüntetéssel érettek: Czvikli Károly, Debreczeni Imre, Kerner Aladár. - összesen 3.

Novíciátus

1935 augusztusában kezdte meg a szerzetesi életet.

Ebben az évben igen nagyszámban – tizenkét fiatal öltötte fel a fehér ruhát. Köztük Sixtus volt a legfiatalabb, még nem volt 18 éves.

Ekkor már nem élt az édesapja sem, – aki 1933 februárjában halt meg. István bátyát tekinthette családfőként. Neki írta leveleit is, kérve, hogy Margit (Micike) nővérének és Gyula ikertestvérének, valamint anyai nagymamájának – özv. Marschall Nándoné– juttassa el.

A családi körhöz tartozott apai nagybátyja D. Gyula, aki 1912–1938 években Székesfehérvár közeli Seregélyesen volt plébános és anyai nagybátyja, Marschall László Rafael OCist – a levelekben Laci bácsi –, aki a Rend székesfehérvári gimnáziumában tanított. (Mostoha anyjuk „lelki zavarodottságáról” olvashatunk a egyik levelében.)

Ezekből levelekből megismerhetjük a novíciusok életrendjét, Sixtus atya hitvallását szerzetesi hivatásáról.

Egyszerű fogadalmas 1936.

A novíciusok levelet havonta egyszer-kétszer, csak a család számára írhattak. A hagyatékban erről az időszakról 2 képeslapot és hat levelet találhatunk. A beöltözés szertartásáról olvashatunk „tudósítást”. Részletesen beszámolt a novíciusok napirendjéről, a reggeli 5:30-as felkeléstől a ¾10 órai lefekvésig.

Egy levélrészlet a novíciusok „órarendjéről”:

..... Órarendünk a következő:

Hétfő: Zsoltármagyarázat - Német - Latin
 Kedd: Francia - Szerzetesjog - Regula
 Szerda: Zsoltármagyarázat - Ének - Rendtört
 Csütörtök: Liturgia - Német - Latin
 Péntek: Zsoltármagyarázat - Szerzetesjog - Regula
 Szombat: Aszketika - Francia - Rendtörténet

~~Teljes heti 18 óra és még két délutáni karéni~~
 (korális). Meglehetősen be van osztva az időnk.

Órarendünk a következő:

Hétfő:
 Zsoltármagyarázat-Német-Latin
 Kedd:
 Francia-Szerzetesjog-Regula
 Szerda:
 Zsoltármagyarázat-Ének-Rendtörténet
 Csütörtök:
 Liturgia-Német-Latin
 Péntek:
 Zsoltármagyarázat-Szerzetesjog-Regula
 Szombat:
 Aszketika-Francia-Rendtörténet

Tehát heti 18 óra, és még két délutáni karének (korális). Meglehetősen be van osztva az időnk.

Bizonyára már jóval régebben megérett benne az elhatározás: ciszterci szerzetes lesz. Leveleiben érezhető, hogy ez az élet milyen természetes számára. Részlet 1935. szeptember 1-jei leveléből:

Igen csendes boldog élet a miénk. Nincsen mi zavarná az embert. Csend mindenütt, és szeretet. Ezt nem lehet szavakban kifejezni, mily jóleső, megnyugtató érzés az Úr Jézusnál élni, mindent Ő érette tenni, minden munkánkat Neki szentelni.

A csend a kísérője ennek a boldog életnek. Kertünkben is csak ezt találjuk. Mikor azonban a társalgóba vonulunk, a lélek vidám, pompás a hangulat. Rendelkezésünkre áll a novícius könyvtár, harmonium, ping-pong számos folyóirat. Újságot azonban csak jövőre kapunk. De nincs is rá szükség, magiszter úr röviden tudósít a nagy világban történelekről.

... Igen csendes boldog élet a miénk. Nincsen, mi zavarná az embert. Csend mindenütt, és szeretet. Azt nem lehet szavakban kifejezni, mily jól eső, megnyugtató érzés az Úr Jézusnak élni, mindent Ő érette tenni, minden munkánkat Neki szentelni.

A csend a kísérője ennek a boldog életnek. Kertünkben is csak ezt találjuk. Mikor azonban a társalgóba vonulunk, akkor vidám, pompás a hangulat. Rendelkezésünkre áll a novícius könyvtár, harmonium, ping-pong, számos folyóirat. Újságot azonban csak jövőre kapunk. De nincs is rá szükség, magiszter úr röviden tudósít a nagy világban történelekről

...

Részlet 1935. szept. 15. után írt leveléből:

Éppen most hozta Magiszter úr nagymama kedves sorait. Igazán nagyon meglepett. Sorai-
ban rejlő szeretet és kedvesség könnyekre fa-
kasztott. Nem is nagymama, hanem jóságos, ag-
gózó Édesanya írhat ily meleg hangon. Amit ed-
dig is megtett, hogy imádkozott érttem, továbbra is
nagyon kérem. Hogy valóban méltó papja le-
gyek az Úr Jézusnak, hogy annak a meghá-
lálhatatlan áldozatnak helyet édesanyám érettem
s értünk hozott, igazán megfelelek. Valóban
érdemes volt neki meghozni ezt az áldozatot
ha gyermeke teljesíti szent hivatását. S én akarom
teljesíteni, törekszem megfelelni.

”Éppen most hozta Ma-
giszter úr nagymama kedves
sorait. Igazán nagyon megle-
pett. Sorai-
ban rejlő szeretet és
kedvesség könnyekre fakasz-
tott. Nem is nagymama, ha-
nem jóságos, aggó Édes-
anya írhat ily meleg hangon.
Amit eddig is megtett, hogy
imádkozott érttem, továbbra is
nagyon kérem. Hogy valóban
méltó papja legyek az Úr Jé-
zusnak, hogy annak a meghá-
lálhatatlan áldozatnak, me-
lyet édesanyám érettem s
értünk hozott, igazán meg-
felelek. Valóban érdemes
volt neki meghozni ezt az ál-
dozatot, ha gyermeke teljesíti
szent hivatását. S én akarom
teljesíteni, törekszem megfe-
lelni.

Teológiai és bölcsészeti tanulmányai

A noviciátus után ciszterci növendékek tanulmányi rendje ebben az időben két év filozófiai tanulmányt írt elő, melyet Zircen, majd négy év teológiát, melyet Budapesten a Bernardinumban végeztek a bölcsészeti tanulmányokkal párhuzamosan.

Sixtus atya első fogadalmát 1936 augusztus 30-án tette le és két éves filozófiai tanulmányait 1936–38 években végezte a Zirci Hittudományi Főiskolán.

1938 szeptemberében került a „Ciszterci Rend Hittudományi és Tanárképző Intézetébe” Budapest, Horánszky u. 6. sz. alatti Bernardinumba. Ekkor kezdte el tanulmányait a Királyi Magyar Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti karán, a magyar-francia szakon és folytatta teológiai tanulmányait.

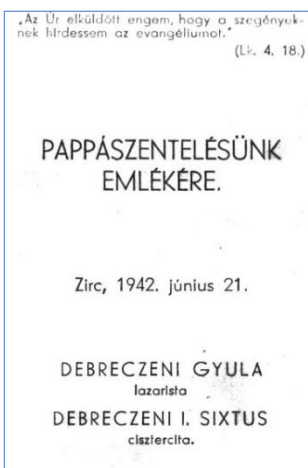
Az egyetemen a másodév elvégzése után alapvizsgát tett 1940-ben, majd a negyedik év befejeztével 1942-ben szakvizsgát.

Teológiai tanulmányai befejezésével az ünnepélyes fogadalmat 1942. január 3-án tette le és így a Ciszterci Rend Zirci Kongregációjának teljes jogú tagja lett. Áldozópappá ikertestvérével együtt ez év júniusában dr. Czapi Gyula, akkori veszprémi püspök szentelte Zircen.

A középiskolai tanári oklevélhez szükséges gyakorló évet a Rend budai Szent Imre gimnáziumában végezte 1942/43. tanévben, majd 1943-ban elnyerte a középiskolai tanári oklevelét. Habár az Évkönyvek szerint bölcsészeti tanulmányait magyar-francia szakon végezte, az 1947-es Névtárban, mint magyar-francia-olasz szakos okl. középiskolai tanár szerepel.

A nyelvyakorlásra a nyári szünetekben Sixtus atya is lehetőséget kapott francia monostorokban történő tartózkodással. 1937 és 1938 nyarán – ekkor még Zircen végezte az első majd a második teológiai évet – egy-egy hónapot tölthetett Párizsban. Erre még az egyetem első évének elvégzése után, 1939 nyarán, a 2. világháború kitörésének előestéjén, július-augusztus hónapokban is volt lehetősége. Mindezekről bátyjának és nagymamájának Párizsból küldött levelei, képeslapjai alapján következtethetünk.

Több idősebb francia szakos rendtársának még lehetősége volt az alapvizsga után egy tanévet is eltöltenie francia egyetemen. Számára az 1940. évi alapvizsgálója után – Párizs ekkor már német megszállás alatt volt – a Tanárképző Főiskola vezetése 1941-ben hosszabb, több hónapos (?) tanulmányútra a svájci Fribourgnban szerzett lehetőséget, (melyre innen küldött lapjaiból következtethetünk).

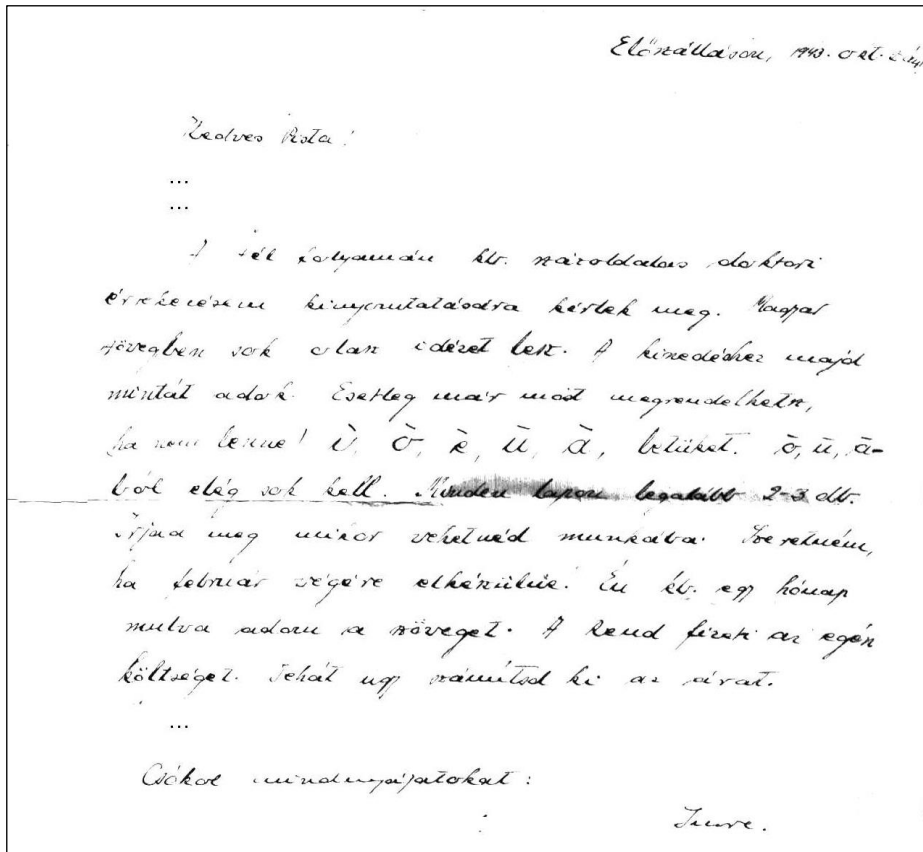
A háborús időkhöz tartozott a **tábori lelkészi kiképzés** is, melyen Sixtus atya 1942 nyarán vett részt. Erről számol be a zirci klerikusok Nova Claravallis c. saját szerkesztésű folyóiratában 1942-ben Szépréthy Ottó alesperes: *"Nemcsak kivételes szorgalmáról és lelkes odaadásáról tett tanúságot, hanem mint a tanfolyam írásbeli ügyeinek intézője, áldozatosságának, bajtársiasságának és határtalan lelkiismeretességének fényes bizonyágát adta. Ő, mint tanfolyamelső, mintaképpül szolgált minden egyes hallgatónak ..."* – (Halász Tibor Nivárd közlése.)

Itt is megállta helyét...

Bölcsészdoktor

Bölcsészdoktori képesítést is szerzett 1944 tavaszán. Ekkor már Előszálláson káplán.

Erről tanúskodik bátyjához írt levele is, melyben a disszertációjának kinyomtatásáról ír.

Előszálláson, 1943. okt. 2-án

Kedves Pista!

...

A tél folyamán kb. százoldalas doktori értekezésem kinyomtatására kérek meg. Magyar szövegben sok olasz idézet lesz. A kizsédéshez majd mintát adok. Esetleg már most megrendelhetsz, ha nem lenne, i, ö, ē, ū, ā, betűket. ö, ū, ā-ból elég sok kell. Minden lapon legalább 2-3 db. Írjad meg, mikor vehetnéd munkába. Szeretném, ha február végére elkészülne. Én kb. egy hónap múlva adom a szöveget. A Rend fizeti az egész költséget. Tehát úgy számítsd ki az árat.

...

Csokol mindnyájatokat:

Imre

Doktori disszertációjának címe: **Giovanni Papini a költő-filozófus.**

Sajnos a dolgozat sem a hagyatékok közt, sem az irattárban nem található az apátságban. A ciszterci doktori értekezések közt felsorolva Sixtus atya disszertációjánál az áll, hogy kéziratban volt 1944-ben, így a frontátvonulás miatt a nyomtatásban való megjelenése talán elmaradhatott. (Halász Tibor Nivárd közlése.)

Sixtus atya életéről szóló írások említik, hogy a bolognai egyetemen is tanult. Erről a Névtárakban, Évkönyvekben, Bátyának írt leveleiben nem találunk adatot.

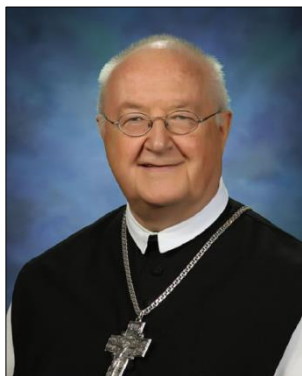
A doktori disszertációjának tárgya Giovanni Papini (1881–1956) neves olasz író, filozófus munkássága volt. Papini neve a '30-as, '40-es években hazánkban is igen ismert, Krisztus története c. könyve tizenegy kiadásban jelet meg. 1935–1943 között Papini a bolognai egyetem tanára volt, tantárgyai: politikai filozófia, vallástörténet. Így valószínű az életrajzokban szereplő állítás, miszerint Sixtus atya az tanulmányokat folytathatott az itáliai egyetemen.

Mindez ragyogó kezdete egy szentéletű, mártírsorsú ciszterci szerzetestanár rövid életpályájának –

Csak reménykedhetünk, hogy meghallgatásra talál majd – egyre fogyó – egykori híveinek, tisztelőinek kérése, hogy „az adatgyűjtést lefolytassák Isten Szolgájának életéről ...”

Oláh Gyula

ELHUNYT FARKASFALVY DÉNES OCIST, EMERITUS DALLAS-I APÁT

életének 84. évében, 2020. május 21-én. Május 25-én a dallas-i apátsági templom kriptájában helyezték örök nyugalomra.

Farkasfalvy Miklós Dénes 1936. június 23-án született Székesfehérvárott. Középiskolai tanulmányait a Székesfehérvári Ciszterci Szent István Gimnáziumban folytatta 1946-1950 között, majd Pannonhalmán, ahol 1954-ben érettségizett. 1955. március 19-én lépett a rendbe a titkos („földalatti”) noviciátus elkezdésével. 1956-ban rendi előjárója javaslatára Rómába menekült. Teológiai tanulmányait Rómában a Pápai Szent Anzelm Egyetemen folytatta, 1962-ben doktorált. 1960. szeptember 18-án Ausztriában, a Lilienfeldi Ciszterci Apátságban tett örökfogadalmat. Ugyanitt szentelték pappá 1961. július 9-én.

1962-ben apátja Dallasba rendelte, majd matematikából képesítést szerezve 1965-től a Dallasi Apátság középiskolájában hittan és matematika tanára, továbbá négy osztálynak volt osztályfőnöke, 1969-től 11 éven át pedig az iskola igazgatója.

Ezalatt a Pápai Biblikus Intézetben biblikus licenciátust szerzett. Ezután a University of Dallas teológiatanára, számos magyar és angol teológiai mű, illetve műfordítás szerzője.

1988-tól 2012-ig a Dallasi Ciszterci Apátság apátja. 2012-től apáti hivatalából nyugállományba vonult, de egyetemi tanítását, szerzői munkáját egészen élete végéig folytatta. *(A Zirci Apátság gyászjelentéséből.)*

* * *

Dénes apátúr interjúban több alkalommal beszélt életéről, munkásságáról, elhunytával rendtársainak, számos barátjának, tisztelőinek méltatását olvashattuk. Mindezekből próbáltuk – egy-két ecsetvonással – felvázolni a ciszterci szerzetes, tudós tanár életmunkájának, jellemének főbb vonásait:

Szerzetestanár

„Mennyire fontos az, hogy valaki a fiatalok nevelésének szentelje életét, – olvassuk egyik őt méltató emlékezésben. Minden tevékenységét ennek a célnak rendelte alá. A Dallasi Apátság középiskolája ma országszerte az egyik legsikeresebb oktatási intézmény, ahonnan a diákokat az Egyesült Államok legrangosabb egyetemei is örömmel fogadják – Bár nem ő alapította az iskolát, határozott, erélyes és világosan látó egyénisége nyugalmat és bizalmat teremtett iskolánk kezdeti, zűrzavaros levegőjében. A tanári kart megújította, összefogta, ugyanakkor magas nevelői és szellemi ideálokat tűzött elénk. Igazgatósága alatt érte el először az iskola az alapítók által megálmodott nívót.”

Ciszterci apát

Több mint negyven Zircről elüldözött ciszterci atya talált újra otthon a múlt század közepén a dallasi apátságban. A szerzetesi élet folytatásához azonban új hivatások kellettek, de az ezredfordulóig új hivatások toborzásában majdnem minden erőfeszítés meghiúsult. „Neki köszönhetjük, hogy a nagyon is megcsappant létszámú kolostor ismét felvirágzott. Emlegette, hogy milyen buzgón imádkozott volt novíciusmestere, 'Sigmond Lóránt szent életű atya újratemetésén Zircen. Imáiban azon alkudozott Lóránt atyával, ha kieszközli a jó Istennél, hogy tíz év alatt öt novícius belépjen és megmaradjon a dallasi kolostorban, akkor túléljük a kihalással fenyegetett apátság összeomlását. Amit szinte tréfásan szokott hozzátenni, hogy Lóránt atya megréfálta, és öt év alatt tíz nagyon beleváló fiatalembert küldött, akik azóta is közösségünk meghatározó tagjai.”

Tudós

A biblikus tudományok művelését küldetésének tartotta. Am csak később és megszakításokkal tanulhatott a római Insitutum Biblicumon, miközben az iskola és a dallasi monostor súlyos terheit hordozta. Kiváló teológussá képezte magát, és maradandót alkotott a Szentírás, Mária misztériuma és Szent Bernát teológiájának megértésében. 16 könyvet és számtalan cikket publikált magyar és angol nyelven. Munkásságára felfigyelt Szent II. János Pál pápa és kinevezte a Pápai Biblikus Bizottság tagjává.

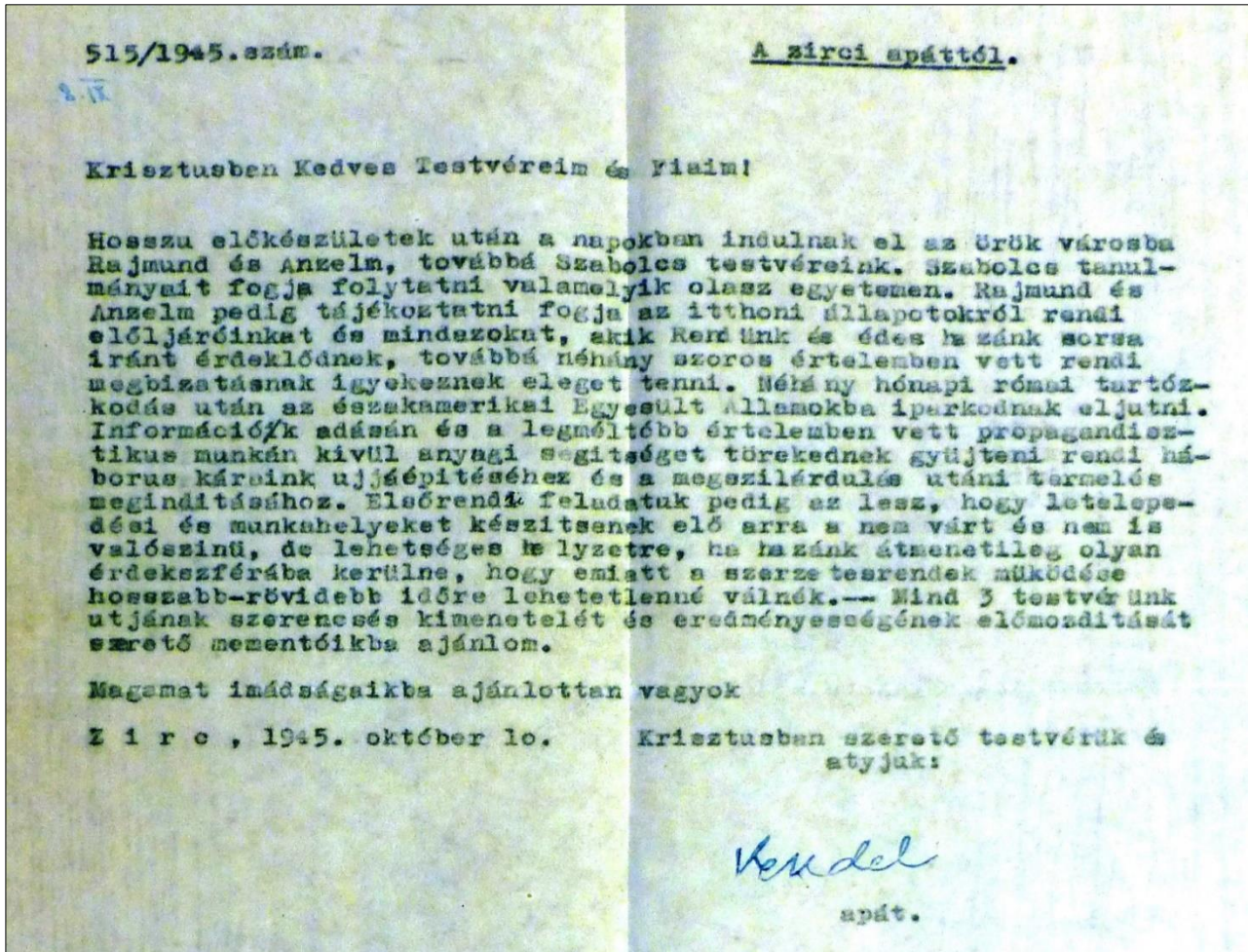
Irodalmár

Irodalmár szerettem volna lenni, s számtantanár lettem” – mondta magáról egy interjúban. „A fordítás a Szentírás esetében mindig műfordítás, az irodalom pedig burkolt módon mindig teológia. Ami a zsoltárokat illeti, azok messze túl vannak azon, amit az ember lefordítani képes, de érdemes volt velük foglalkoznom.” – Magyar zsoltársma fordítása 3 kiadást ért meg. „A Liturgia Horarum himnusz fordításai apát úrtól származnak, – hangzott el az egyik interjúban – ezek egyedül álló módon ápolják a katolikus egyház liturgiájába beépülve az imádsággá vált középkori himnuszokat.” – „Csak részlegesen és néha durván átjavítva kerültek a magyar breviáriumba – szölt a válasz – ... A benyomásom az volt, ... mint külföldi magyar, úgysem tartozom a magyar szellemi élethez”.

És megjelent fordításában R. M. Rilke verseinek két kötete is.

75 ÉVE INDULTAK EL ZIRCRÓL AZ ELSŐ CISZTERCI SZERZETESEK

Vendel apátúr pár hónappal a 2. világháború befejezése után Molnár Rajmundot (37éves) – későbbi Spring Bank-i perjelt– és dr. Nagy Anzelmet (30 éves) – későbbi Dallas-i apátot – küldte Rómába, majd Genovában hajóra szállva az Egyesült Államokba. Mindketten Rómában végzett teológusok voltak.

Hosszú előkészületek után a napokban indulnak el az örök városba Rajmund és Anzelm, továbbá Szabolcs testvéreink. Szabolcs tanulmányait fogja folytatni valamelyik olasz egyetemen. (Barlay Szabolcs egy évet töltött Rómában, mint az állami egyetem ösztöndíjasa – *a szerk.*) Rajmund és Anzelm pedig tájékoztatni fogja az itthoni állapotokról rendi előljáróinkat és mindazokat, akik Rendünk és édes hazánk sorsa iránt érdeklődnek, továbbá néhány szoros értelemben vett rendi megbízatásnak igyekeznek eleget tenni. Néhány hónapi római tartózkodás után az északamerikai Egyesült Államokba iparkodnak eljutni. Információk adásán és a legméltóbb értelemben vett propagandisztikus munkán kívül anyagi segítséget törekednek gyűjteni rendi háborús káraink újjáépítéséhez és a megszilárdulás utáni termelés megindításához. Elsőrendű feladatuk pedig az lesz, hogy letelepedési és munkahelyeket készítsenek elő arra a nem várt és nem is valószínű, de lehetséges helyzetre, ha hazánk átmenetileg olyan érdekszférába kerülne, hogy emiatt a szerzetesrendek működése hosszabb-rövidebb időre lehetetlenné válnék. – Mind 3 testvérünk útjának szerencsés kimenetelét és eredményességének előmozdítását szerető mementóikba ajánlom.

Magamat imádságaikba ajánlottan vagyok
Zirc, 1945. október 10.

Krisztusban szerető testvérük és atyjuk:

Vendel
apát.

EGY KISCSEKÉSZ EMLÉKEZIK...

(2. rész)

1949: Tábor a Mátrában

A cserkészlet feloszlása, betiltása, majd szeretett iskolánk, a Ciszterci Rend egri Szent Bernát gimnáziumának megszüntetése iszonyú csapást jelentett még nekünk, 12 éves gyerekeknek is. Paptanáraink, cserkész vezetőink szétüldözése már szinte elviselhetetlen lett számunkra. Csoportokba verődve hangosan zokogtunk az 1948-as évfűző ünnepély után a „nagy udvar”-on. Csak osztályfőnökünk, Hervay Levente atya erélyes közbelépésére tudtunk az utolsó tablókép fényképezéshez felsorakozni. Nagyon sokan összeszorított fogakkal ülünk a fényképen. Alig tudtuk a sírást visszatartani.

Ősszel már egészen más iskolába kerültünk, hetedik általános osztályba és nem a gimnázium harmadik osztályába. Lepusztult iskolaépületbe, sok idegen közé, ráadásul koedukált osztályokba, koszos padok közé.

Néhány hónap múlva kiderült, hogy nem minden szerzetes tanárunk tűnt el Egerből, így Levente atya is maradt és rögtön nekilátott megkeresni elveszett gyermekeit. Néhányunkat könnyen megtalált, különösen engem, mivel édesapám a rendház fennállásáig sekrestyési és papi szabói minőségben állott szolgálatban.

Levente atya folytatta nevelői és papi hivatását a fiatalok között. Erről már többen elég sokat írtak is. Én ezért csupán azt emelném ki áldásos tevékenységéből, ami engem a legjobban megfogott: a hihetetlen óvatosságot és precíz szervezést, amellyel mindannyiunkat védett. Ez egész későbbi életemre példaként szolgált.

A sok bánat és keserűség feloldására Levente atya 1949 nyarára tábort tervezett. Minden családban volt fájdalmas veszteség. Kinek az édesapja még nem tért vissza hadifogságból vagy nem tudtak róla; kinek az édesapját B-listázták. Édesapám elvesztette állását és hét tagú családjunk feje egyszerre állástalanná vált. A hatóság könnyen elintézte a választ: „aki a klerikális reakció uszályában tevékenykedett, kérje nyugdíját a csuhásoktól”.

Valóban nagy szükségünk volt a kikapcsolódásra. Óvatosan, a legaprólékosabban készítette fel az atya mindannyiunkat. A legalapvetőbb változtatásokat belénk kellett sulykolni: felszerelésünkön, ruházatunkon semmi jele nem utalhat arra, hogy cserkészek vagyunk; az őrsi tagozódás helyett csak „családok” vannak; a vezetőnk „Feri bácsi” és nem Levente atya vagy „csak” atya.

Így indultunk el 1949. augusztus 2-án az egri autóbusz állomásról a Mátrába, az Áldozó patak völgyébe, Fényespuszta közelébe. A táborhelyet – mondanom sem kell – Levente atya tüzetesen felderítette, megvizsgálta, szokása szerint már jó előre.

A buszozás előtt elbúcsúztattuk Simonyi Pistát, aki kerékpáron indult egyedül és a csomagtartón vitte azt a rakományt, melyet a buszon kockázatos lett volna szállítani: a tábori oltár összes kellékét, kelyhet, misebort, miseruhát, misekönyvet, ostyát, ampullákat, azaz minden szükségeset. Mindez precízen csomagolva egy nagy fabőröndbe. A rakomány még kiegészült hatalmas adag paradicsommal és néhány vekni kenyérrel. Aki majd az országúton látja Simonyi Pistát, csak annyit jegyez meg, egy parasztyerek kerekedett hazafelé ütött-kopott biciklijén. Mert Pista szerint az ő hűséges járműve „bicikli”, mert a „kerékpár” az egészen más, az már csak úri huncutság.

Simonyi Pista, akit mi, magunk között csak „Tyityiké”-nek becéztünk, felejthetetlen jó szívé, szolgálatkész fiatal volt. Nem tudom már, honnan származott a Tyityike név, mely egyáltalán nem gúnyolódó volt. Tőlünk a szeretet jelét fejezte ki. Simonyi Tyityike a cserkészcsapat serpája volt a kezdetektől fogva. Számptalan megbeszélés végződött úgy: „és a nehéz darabokkal majd Simonyi Pista előre biciklizik”.

Most is ezért búcsúztattuk, de közben segítettünk a rakomány rögzítésében, elhelyezésében. Ám amint az utolsó nehéz ládát feltettük a csomagtartóra, a bicikli, mint szilaj, megdühödött ló, hirtelen felágaskodott, a kormányt kiragadta Simonyi Pista kezéből. Az első kerék égnek vetve riadtan forgott. Többen hallani véltük a lónyertést is. Jelzett a szegény pára, hogy nem bír el többet. Kezdhetjük újra a rakodást.

Végre az autóbusz is elindult velünk. Nagy boldogság volt ez 1949-ben, hogy már elég sűrű buszjárat vitt sok helyre. Igaz, elég gyatra jármű állománnyal, két egyforma gyártmányú talán az országban sem volt. A miénk egy kiselejtezett francia „Chausson” gyártmányúnak tűnt. Szörnyen füstölt és a sebességváltások kísérteties fogcsikorgatásra emlékeztettek. Bükkszék előtt két meredekebb útszakaszon az utasoknak le kellett szállni, mert nem tudott a busz felkapaszkodni a lejtőn. A férfi utasok és mi kb. fél kilométeren át toltuk, nyeltük a sűrű, kormos füstöt. Bükkszéken fürödtünk is egy nagyot, Levente atya még két társunk ingét is

kimosta. Szénbányászok ingje lehetett ilyen fekete. Parádsasvártól gyalog mentünk az Áldozó patak völgyi táborhelyre, ahol azonnal sátrak állítását kezdtük.

Kép az őrsi naplóból

kapcsolatban. Nagyobb mennyiségű vizet onnan hoztunk, meg tejet is, oda mentünk mákot darálni, amikor az ebéd mákos tészta volt. Levente atya természetesen azt is kiderítette, hogy ki az erdész és barátságba került vele. Egyedül csak ő tudott táborunkról, de ő teljesen megbízható, mélyen hívő ember volt.

A konyhai szolgálat és a vízfordás igen kemény két feladatot jelentett. Víz hozni messziről büntetésből is lehetett. Gál Tibivel kétszer is hoztunk vizet, egyszer „beosztás”-ból, egyszer meg az én büntetésem miatt. A szúnyogcsípéseket véresre vakartam a lábaimon, mert rájöttem, hogy így már nem viszket tovább és hamarabb begyógyul. Levente atya furcsán fogadta ezt a magyarázatot, továbbra is tiltotta a vakarást, de mondta, ha előbb tudja, miért vakartam véresre magam, nem büntetett volna meg. Szegény Gál Tibi semmit nem vétett, mégis velem kellett jönnie, egyedül sehová nem mehettünk. A két zománcos vedret meg két hosszú rúdon több kilométeren át cipeltük 24 liter vízzel. Tizenhárom évesen nem rossz teljesítmény.

A táborban minden reggel szentmise hallgatáson vettünk részt, ám a környék megismerésére tett kalandozásokat az atya úgy tervezte, hogy különböző falvakban vehessünk részt misén. Nem várt okok miatt előfordult késés. Tanú rá a napló: „Óhutára késve értünk a misére, ezért cserkészmenet Parádig”. Gondolom, a cserkészmenetre még néhányan emlékeznek: 50 méter futás, 50 méter erőltetett gyaloglás és így tovább. Országúton a távokat a távirópóznák mutatták.

A napi elfoglaltságok mellett több érdekes és tanulságos túrát tettünk pl. a Kékesre, Galyatetőre, a Parádsasvári Üveggyárba. A Galyatetőről hazafelé útban Szuha Hután tizennyolc 7 és fél kiló almát ettünk meg pillanatok alatt. Többre nem volt pénzünk.

A visszaemlékezésben igen nagy segítségemre volt őrsi társam, később „családtag”-om, majd ma már egyetlen élő indián törzsi testvérem, Gál Tibi (Dr. Gál Tibor orvos, ma is egri lakos) korabeli naplója. A továbbiakban is ebből merítetek. Ez a mára már igen nehezen olvasható, ceruzával írott napló híven követi a történeteket. Az emberpróbáló buszozás és gyaloglás után rögtön sátrak verése kezdődött. Reggel 6 órakor mise, utána 7 órakor induló busz. A naplóban ez áll: „meg is reggeliztünk délután 3 órakor”. Ezen az első napon még szabad délutánt is kaptunk, felderítettük a környéket. A tábori konyharend még nem „üzemelt” kellően és így estére csak teát kaptunk és még a tábortűznél is literszámra ittuk a forró teát, mert nagyon éhesek voltunk.

A tábori élet a precízen összeállított „menetrend” szerint zajlott, a lehető legjobban kihasználva időnket. Mindenkinek pontos feladata volt, minden egyes napon. A tűzifa gyűjtésnek, fű sarlózásnak, konyhai munkáknak mindig volt gazdájuk. Ugyanígy előre elkészült az éjszakai őrsegek beosztása. A szervezettséget az is tetézte, hogy a közeli erdészházzal álltunk

A táborban ebéd után, rövid pihenő következett, melyet mi csak „dögörészés”-ként emlegettünk, holott egyáltalán nem lazíthattunk akkor sem. Menetrend tanulmányozása vagy a ministráns szöveg tanulása, gyakorlása történt. Az utóbbi természetesen latinul, mert nemzeti nyelvű misézés még akkor nem volt.

Kétszer hatalmas számháború csatát vívtunk, nagy területen, lehetőleg legtűskésebb bozótosban, ebéd utántól besötétedésig. Másnap délelőtt a sok szakadt inget saját magunk varrtuk, már ahogy tudtuk, közben népdalt tanultunk énekelni.

Este elérkezett a nap fénypontja, de nem azért, mert nagy tüzet raktunk, hanem azért, amit ezek a tábortüzek adtak nekünk egész életünkre: – lélekemelő beszélgetések, versmondások, éneklések, az esti ima éneklése körben állva a tüzet. A takarodó meghallgatása, melyet csodás trombita szólóval adott elő Vongrey Gusztáv Bódog atya, akit ebben az időben csak Guszti vagy Csuszi bácsinak kellett szólítani. Felejthetetlen élmények.

A természet körülöttünk végezte a dolgát, így aztán a sok napsütés után néha fűjdogált a szél és még eső is esett kétszer. Lazsálni ekkor sem volt szabad. Térképészeti előadás, tájékozódás, iránytű használata; csomók, hurkok kötése, gyakorlása volt a „szórakozásunk”.

Meglepetés is ért bennünket nem egyszer. Váratlanul meglátogatott Hegyi Kapisztrán atya a gimnázium volt igazgatója, akivel órákon át beszélgettünk és hallgattuk nagyszerű tanácsait, a jövőre vonatkozó vigasztaló szavait. Ígérte, amíg egyetlen ciszterci szerzetes lesz az országban, nem hagyja el az ifjúságot, még akkor sem, ha bujdosóként kell élnie és tanítani. Hittünk neki, mert ismertük. A jövő évek bizonyították szavait.

Hasonló meglepetést jelentett egyik „családtagunk”, Nagy Sanyi édesanyjának látogatása. Rengeteg finomságot hozott, az anyai szív mindannyiunkról gondoskodott.

Az sem volt kisebb meglepetés, amikor Simonyi Tyityike visszaérkezett beszerző útvjáról Egerből. Még előző nap elkerkezett a táborból, paradicsomot kellett hoznia. Hozott is. Boldogan megrohamoztuk a biciklit, aztán egyszerre nagy csend támadt. A fa rekeszekben könyökig ért a paradicsom „ivólé”, benne úszkáltak a borszerű paradicsom héjak. Csuszi bá’ egy pillanatra felvetette a leves főzésének lehetőségét, de a látvány olyan undorító lehetett, hogy még Levente atya is elvetette az ötletet.

Nem szóltam még az ételmezésről. Amikor a kis naplót megkaptam Gál Tibor barátomtól, azt erősgettem, hogy én állandóan éhes voltam. Min csodálkozol, – kérdezte ő – nézd csak meg, miket ettünk! Idézem a naplóból: Tarhonya leves és lencse; paprikás krumplic; hagymás krumplic és fasírozott; cukros darázstészta; zöldbab főzelék; túrós makaróni, rizsleves és tökfőzelék. Állandóan visszatérő mondatok: vacsora: „tea és déli maradék”. Egy pillanatra felháborodtam, aztán bünbánóan összenéztünk és elszégyelltük magunkat. 1949-ben, amikor még egyes élelmiszereket csak jegyre lehetett kapni, sok család elfogadta volna ezeket az ételeket. Az is csoda volt, hogy Levente „Feri bácsi” biztosítani tudta ezeket az élelmiszereket. Ám a 13 éves gyomor nem volt hajlandó elismerni a megszorító gazdasági politikát és követelőzött. Olyan történt, ami talán soha nem esett meg egy cserkész táborban. Az egyik ebéd után zendülés tört ki. Az ebéd rizsleves és tökfőzelék volt. A rizsleves csak „plakát ragasztó”-nak neveztük. Nyúlós, ragadós borzalom lötyögött a fazékban. Ha a leves után azonnal nem mostuk el a csajkát és a kanalat, egy óra múlva már csak késsel volt mód levakarni a ragasztót. A leves után ráadásul még tökfőzelék következett, amire még Csuszi bá’ is suttogva jegezte meg: ő szereti a tökfőzeléket, de csak „ablakon passzírozva”, azaz kihajítva.

Felsorakoztunk Feri bá’ sátra előtt és a tüntetések utcanyelvét használva skandáltuk: „Éhes a banda! Enne, ha volna! Kaját! Kaját!”

„Feri bá atya” szigorú tekintettel bújt elő. Az ebéd bőséges és tápláló volt – jelentette ki. – Mi is volt a menü? – kérdezte a konyha ügyeleteseket. Amikor elhangzott a két hírhedt étel neve, az atya feloslatta a tüntető tömeget és „étkező pozícióba” ültette le. Negyedóra múlva elég tekintélyes szelet szalonnát és kenyeret kaptunk. Nem estünk neki az evésnek, hanem csatakiáltásba törtünk ki és a legnagyobb fazék fedőjét előkapva, Levente atyát lerántottuk lábáról és a fedőre ültettük, majd „pajzsra emeltük”, diadalordítás keretében. Kár, hogy akkoriban még nem voltak olyan fényképező eszközök, mint most.

Néhány különleges és humoros esetre is szívesen emlékszem vissza. Sátortársam és közeli barátom, valamint „indián testvérem”, Juhász Anti (Dr. Juhász Antal, †1993. RIP) kedvenc ruhadarabja egy sötét színű „lemberdzsek” volt. A gallérját mindig felhajtva hordta Anti, mert jóval idősebb bátyja is így viselte ballonkabátját, mert az úgy „színészes”. A reggeli soraközönél Levente atya egyszerre csak odament Antinhoz és lehajtotta a gallért, ám az néhány másodperc múlva visszaugrott felhajtott állapotába. Az atya dühösen rászólt Antira: miért hajtottad fel? Bizonygattuk, nem ő tette. Antinak délelőtt be kellett vizeznie a gallért, visszahajtania a „helyes állásba”, sőt vasalóként még egy lapos követ is kellett rátenni és estig a sátorban tartani. Mondanom sem kell, amint a kötől megszabadult, a gallér azonnal felugrott a „rossz helyére”.

Ritka szabadidőnkben Gál Tibivel felderítésre indultunk a tábor mellett csörgedező kis patak medrében. Szép tiszta víz folyt benne, főzéshez használtuk is, de az ivást nem engedte Levente atya. Az ivóvizet hoztuk, az előzőekben ismertetett módon.

Amint a mederben bóklásztunk, Tibi észrevett egy félliteres palackot, bokorhoz kötve és nyakig a vízbe lógatva. Színéről ítélve bornak tűnt, ami benne volt, a szaga is ezt igazolta. Úgy gondoltuk, favágók hagyhatták itt. Úgy döntöttünk, megkóstoljuk, aztán otthagyjuk, hátha keresni fogják. Meghúztuk az üveget, no, nem nagyon, ketten sem ittunk meg többet, mint kb. egy decit. Az esti tábortűznél Levente atya szózatot intézett hozzánk, arról tájékoztatva, hogy valakik megdézsmálták a hűtött misebort. Reméli, a tettesek jelentkeznek vagy holnap meggyónják vétküket. A sötétben egymásra néztünk Gál Tibivel: ezért volt olyan finom az a bor! Misebornak nem lehet jó mindenféle rossz lőre! Másnap mindketten meggyóntuk vétkünket. Az atya teljesen megértette, csak azt kifogásolta, szólnunk kellett volna neki, mert ha valóban idegeneké lett volna a bor, tudnunk kellett volna, kik vannak a tábor közelében. Ebben mi is igazat adtunk neki.

Egy másik esetben én csábítottam bűnre jó néhány „családtársamat”. Akkor este a vacsora szárazabból készült főzelék volt. Bámulatosan rosszra sikerült. Ízetlen, híg és ami a legrosszabb volt, hogy meg sem főtt, mert nem áztattuk be előző nap. Csikorgott a fogunk alatt. Szerencsére borult ég feszült felettünk, a sötétben alig láttunk valamit. Ettől jött meg az ötletem: a teli kanalat a számhoz vittem, aztán egy hirtelen csukló mozdulattal a kanál tartalmát a közeli bokrokra lőttem, mint egy ókori követő. Am hamarosan észrevették a közelemben ülők és ők is szorgalmasan lövöldözték a bokrokat. Minden nagyszerűen ment. Reggelig. Kibújva a sátrakból, tornázni és mosakodni indultunk a patakhoz, de egyszeriben földbe gyökerezett a lábunk a látványtól. Éjjel esett az eső, elmosta a főzelék levét és az összes babszem ott fehérlett a bokrok alján. Fehérlett, mert még nem is tarkababból készült a vacsora. Ott csúfolódott velünk a sok babszem, mintha jégeső zuhogott volna néhány perccel ezelőtt.

Megszólalt Levente atya vészjósló hangja: akinek a nevét mondom, nem tornázik, csak mosakodik. Utána felöltözik, esőkabátot vesz és csajkával a kezében a sátram előtt jelentkezik: Husvétí, Juhász, Gál, Taskár, Szombati, Dömötör. Nem kell hozzá nagy képzelőerő, hogy mi következett. A bokrok alján térdelve kellett összeszedni az összes babszemet. Csuszi bá' ellenőrizte, mennyi van egyes csajkában, nem lazált-e valaki.

A táborozás végén, az utolsó napon leburnulva, megerősödve és a koplalások ellenére egyáltalán nem lefogyva, szomorúan készülődtünk a záró tábortűzre. A nyitó számot Csuszi bá' szolgáltatta. Eltávolodott a tábortól és lassan vonult be, közben a trombitájából száll felénk az Aida bevonulási indulója. Szinte láttuk a feldíszített harci elefántokat is. A tábortűznél elénekeltük az összes addig éneket, tréfás nótát. A tréfások közül a legnagyobb sikert a „Kilyukadt a cserkésznadrág” és a „Kaukázusi bőrmellény” aratott. Látna szomorúságunkat, Feri bá' és Csuszi bá' a komoly énekek közé mindig betett egy-egy tréfásat, de már nem sok sikerrel, mert amikor a következőt énekeltük, hogy:

*Kaukázusi bőrmellény,
Dzsingisz kán, gyere ülj mellém!
Sárga dolmány, selyem sújtás,
Fújjad a nótát, pajtás!
Dzsinájja dzsin, dzsin,
Fújjad a nótát, pajtás...*

és az utolsó sort többször kellett elénekelni, egyre halkabb hangon, akkor sokunkból kitört a sírás. Már a Boldog Asszony Anyánk és a Himnusz sem adott vigaszt.

A másnapi táborbontást már nincs lelki erőm leírni. Egyikünk sem tudta, mi vár ránk a jövőben.

2020 Húsvétján

Dr. Husvétí Tibor
a 213.sz. Koháry István cs.cs.
Keselyű őrének volt krónikása.

CSÁBRÁGI ÉS SZITNYAI GRÓF KOHÁRY ISTVÁN (1649-1731) a legkatolikusabb magyar főúr

Dr. Löffler Erzsébet történész muzeológus, az Egri Városszépítő Egyesület titkárának Koháry István emléktáblájának elhelyezése alkalmából tartott előadása, melyet az előadó hozzájárulásával közlünk, emlékezve cserkészcsapatunk névadójára.

Koháry István, a költő és hadvezér, a legkatolikusabb magyar főúr báró Koháry István honti főispán és Balassa Judit fia, 1649. március 11-én, a Hont megyei Csábrágon született. Szüleinek öt gyermeke volt, mindegyik fiú,

közülük egy, Gábor ferences pap lett. Szülei Nagyszombatba küldték iskolába, felsőbb tanulmányait Bécsben végezte. Bécsben tartózkodott akkor is, amikor 1664-ben hírt vette apja halálának, aki Léva várának ostrománál esett el. Lipót császár azonnal kinevezte az ifjú Koháryt – aki akkor még csak 15 éves volt –, füleki kapitánynak. Ténylegesen, persze, nem vehette át a vár vezetését, helyettest fogadott egészen addig, amíg a nagykorúságot el nem érte.

A bécsi egyetemen teológiát is

tanult, amiből doktorátust is szerzett. 1667-ben védte meg ünnepélyesen doktori értekezését, ami olyan jól sikerült, hogy Lipót császár egy 200 arany súlyú lánccal tüntette ki.

1667 elején tért haza, hogy hivatalát, a füleki főkapitányságot elfoglalja s könyveit karddal cserélte fel, mert a szomszédos egri, budai és gyöngyösi törökök gyakorta portyáztak Fülek felé. 1671-ben felterjesztést intézett a hadi tanácshoz segínyt kérve Fülek megerősítéséhez és 1672-ben utalványoztak is neki e célra 1500 forintot. Megerősítette és átépítette a várat, amelynek kápolnájában esküt tett hazája és katolikus egyháza iránti feltétlen hűségre. Ez utóbbi azt is jelentette, hogy egész életére szólóan önmegtartóztatást fogadott, amit be is tartott, édesanyján kívül soha nem érintett meg más nőt, és ha a helyzet úgy hozta, hogy nőekkel kellett találkoznia, azt csak tanúk jelenlétében tette. Fiatalkori naplóbejegyzéseiben így ír erről:

- *Isten ügyéért a legnagyobb kínokra, sőt a halálra is kész vagyok.*
- *Sohasem fogom túrní, hogy bárkinek a kedvéért az Ég Urát, Istenemet megbántsam.*
- *Nem akarok olyan pillanatban élni, melyben a lelkiismeret furdalásaitól kellene félnem.*
- *Istent minden fölött akarom szeretni, – írja máshelyütt – minden munkám hasztalan, ha nem vonatkozik*

Istenre és a lélek üdvösségére. [...]

Életvitele is rendkívül aszkétikus volt, ettől kezdve naponta csak egyszer étkezett, szeszes italt soha nem fogyasztott, nagybőjti időszakban és a Szűz Mária ünnepein pedig egészen kemény böjtre fogta magát. Soha nem aludt vetett ágyban, deszkán pihent és ágyneműje élete végéig egy pokróc volt. Ez a fegyelmezett életmód segítette abban, hogy későbbi börtönévei alatt el tudja viselni és túl tudja élni azokat a kínzásokat és sanyargatásokat, melyeket el kellett szenvednie.

Még életében ragadt rá az állandó jelző: *a legkatolikusabb magyar főúr.*

1667-től 1682-ig folyamatosan és sikeresen küzdött a török ellen, rendkívüli hős hírében állott, vitézsége messze földön ismertté tette nevét.

Thököly Imrénének a törökkel szövetségbe lépő kurucok többször is ostromolták Füleket, de Koháry vitézsége mindig elvonulásra kényszerítette az ostromlókat; ezért Lipót elismerő levéllel és aranyláncon függő arcképpel tüntette ki Koháry Istvánt. Az uralkodó a békés kiegyezés érdekében 1681. április 28-án Sopronba hívta meg a hűségében maradt rendet, ahol a Koháry testvérek közül István és Imre is megjelentek. A kiegyezés nem sikerült, Thököly török segítséggel 1682. szeptember 2-án ismét megostromolta a várat, mely két hét múlva megadta magát, mert katonái közül sokan alkuba bocsátkoztak Thököly embereivel. Koháry azonban nem írta alá a kapituláció szövegét és felfegyverkezve, utolsóként jött ki a várból, jelezve, hogy nem adja meg magát. Sőt, a magyar haza ellenségének és török pribéknek nevezte Thökölyt. Ebben nem is tévedett, mert Ibrahim budai pasa ott helyben, a füleki vár alatt lévő török táborban a szultán megbízásából kinevezte

Thökölyt a felső magyarországi részek királyává. Thököly ezt a kinevező okmányt nem igen merte propagálni, félt, hogy emberei között nem fog vele sikert aratni. Évi 40.000 arany adó megfizetését vállalta a töröknek.

Thököly azonnal foglyul ejtette Koháryt és a regéci várban bebörtönözte. Legszívesebben kivégeztette volna, de félt Szobieszki János lengyel királytól, akivel diplomáciai tárgyalásban volt, és aki élénken érdeklődött Koháry sorsa iránt. Regécen és később a munkácsi várban is, ami következő börtöne volt, pincében, falhoz láncolva raboskodott, ahol semmilyen tisztálkodási lehetősége nem volt, ruhái lerohadtak róla, testét férgek lepték el, naponta egyszer száraz kenyeret és szennyes vizet kapott. [...] Később Zrínyi Ilona közbenjárására könnyítettek sorsán, erősebb kosztot adtak neki, hogy éhen ne haljon. Ő adott neki írószerszámot és papírt, hogy levelet írhasson édesanyjának és tudassa vele, hogy él. Ebben a könnyített fogságban kezdett el írni, s itt keletkezett írásai is bizonyítják, hogy milyen hatalmas türelemmel viselte el megpróbáltatásait. Valójában nem költőnek készült, hiszen vérbeli katona volt, de korábbi tanulmányai során, a nagyszombati jezsuita gimnáziumban a Ratio Studiorum keretei között el lehetett sajátítani azokat az ismereteket, melyek segítségével a szónoki és költői tehetségét ki tudta bontakoztatni. Minden esetre a magyar barokk líra egyik legkiemelkedőbb alakja lett. Életének kényszerhelyzetei, a Thököly-féle fogság és később az Egernél történt sebesülés ugyanis arra készítették, hogy új értelmet találjon életének.

<i>„Lelkemnek keresni,</i>	<i>Lehet ez rabságban.</i>	<i>Istennek juthassak</i>
<i>S üdvösséget nyerni</i>	<i>Nem kell többre vágynom, se többet kívánnom</i>	<i>S boldogulhassak</i>
	<i>Széles e világon...</i>	<i>Ő szent országában.”</i>

Amint a császári seregek előre nyomultak, egyre-másra foglalták el Thököly várait, aki így menekülve foglyát előbb Tokajba, innen Sárospatakra, végül Ungvárra vitte, innen szabadították ki Caprara császári generális katonái. Több mint három évig volt Koháry a börtönökben, rettenetes állapotban volt mikor szabadult, ezért felépüléséig Csábrágon pihent. Fogságában szokta meg, hogy imádkozzék a jó halál kegyelméért, amely szokást soha többé nem hagyott el élete végéig. A jó halálért végzett imája így szólt:

<i>„Halálomra jutva, életem elfogyva,</i>	<i>Nem veszik kérdésben, voltam-é Regéczen</i>
<i>Nem veszik kérdésben,</i>	<i>Keserves rabságban.</i>
<i>Az elmúlt farsangban voltam é az tánczban,</i>	<i>Ott volt é inségem és keserűségem</i>
<i>Avagy hogy örömben.</i>	<i>Mostoha sorsomban.</i>
<i>Tízezer aranyam, arany-ezüst bányám</i>	<i>Munkácson is fogva, nagyokat koplalva</i>
<i>Volt é életemben.</i>	<i>Fáztam-é a vasban?</i>

[...]

*Fölséges Istenem, malasztodat nyernem
Ezekre engedjed!
Óhajtó szívemet, s az én rab fejemet
Kegyelmedbe vegyed.
Gonosz vétkeimet, s én sok bűneimet
Mind semmissé tegyed!”*

Lipót császár grófi címet, hatalmas birtokokat adományozott neki. Egyidejűleg a Dunántúl főkapitányává nevezte ki. XI. Ince pápa külön pápai brévével köszöntötte, és díszkalappal ajándékozta meg, amit csak uralkodóknak volt szokás adományozni (a pápa jelentős anyagi támogatással járult hozzá a török kiűzéséért folytatott háborúhoz).

Felépülése után újból felvette a küzdelmet a törökkel, Székesfehérvárnál csatát nyert ellenük. Majd átjött a Dunán és legnagyobb sikere Doria császári tábornokkal együtt Eger felszabadítása volt, 1687-ben. 1687. december 18-án Rusztem, az utolsó egri pasa az előre meghatározott feltételeknek megfelelően átadja az egri várat a keresztény szövetséges hadseregnek. Eger 91 esztendő oszmán-török uralma véget ért...

„Magyarország északi részén már csak Eger dacolt a szövetséges hadakkal. Mivel a vár nem esett a déli főhadműveletek irányába, ezért a császári Udvari Haditanács inkább harc nélkül, blokád által való megszerzése mellett döntött. A török helyőrségnek minden kapcsolata megszakadt a hadvezetéssel, hiszen Hatvan, Heves, a Jászság, Szolnok és Balaszentmiklós (akkor Törökszentmiklós) is felszabadult.

1687. július második felében kb. 10-ezer főnyi német, osztrák és magyar lovasság és gyalogság vont szoros, jól zárt gyűrűt Eger köré. A magyar csapatok vezére gróf Koháry István kétezer huszárral, valamint Vécsey Sándor ajnácskői kapitány.

Az egri törököket teljes elszigeteltségükben az éhínség és a kemény hideg gyötörte. Rusztem egri pasa teljes hadi felszerelésével együtt átadja a várat, viszont a török harcosok fegyverzetükkel, 'lobogó zászlókkal'

császári katonai kíséret mellett Nagyváradra vonulnak. Azok a volt török alattvalók, akik viszont Egerben kívántak maradni, minden további nélkül megtehették.

1687. december 18-án, 91 évi idegen megszállás után vonult ki Rusztem, az utolsó pasa 3500 török társágában az egri várból; 300 mozlim azonban Egerben maradt, akiket ezután megkereszteltek, szép magyar neveket vettek fel, s mint egri lakosok rövidesen elmagyarosodtak.”

A blokád alá vett várból a törökök többször megpróbálták kitörni, mindig Koháry szállt velük szembe, ez alkalommal sérült meg jobb keze, amit többé nem is tudott használni. Ismét az írás felé fordult tehát, ami megvigasztalta. Erről így ír:

*„Az ki Eger alatt, karja sebesülve
Epedett bújában, sorsát keserülve,
Fájdalmi árjában éppen el-merülve,
Töltötte napjait, hol fekve, hol ülve.*

*Töröktül nyert sebe, szerezvén unalmát,
Sebesült karjának szenvedvén fájdalmát,
Búsult elméjének magyarázta álmát,
Keresvén azzal is csendes nyugodalmát.”*

Egri sebesülését így örökítette meg egy másik versben, az *mostoha szerencsérül* szóló szerzeményében:

*„Kívántam romlását az Egri Töröknek,
s kívánom mostan is az Pogány ebeknek,
engedgye Istenem, látni szemeimnek,
vig Eger várát is, adgya kereszténynek.*

*Az Egri Töröknek romlását kívántam,
más többekkel együtt, hogy abban fáradtam,
én bal szerencsémnek, horgára akadtam,
nehéz sebben esve, markában jútottam.”*

A Rákóczi szabadságharcban nem vett részt, de azok alapján, amit eddig megtudtunk róla, ezen nem is lehet csodálkozni. Meggyőződése volt, hogy a törökkel folytatott háborúban kivérzett ország fegyverrel nem képes érvényt szerezni szabadságvágyának. Ő tisztában volt azzal, hogy ha a nemesség adót vár el jobbágyaitól, hagyni kell őket dolgozni. Rákócziék is érezték ennek a kettős elvárásnak az abszurd voltát, próbáltak is tenni ellene, de ez az adott helyzetben lehetetlenség volt. Szükség volt az élelmiszerre is, meg katonákra is. Lehetetlen helyzet volt. Koháry megpróbálta békés úton leszerelni a felkelést, de Bercsényi Miklóssal folytatott tárgyalásai nem vezettek eredményre. Azt is észrevette, hogy a Rákóczi közvetlen környezetét alkotó főurak többnyire protestánsok, ő pedig olyan erős elkötelezettje volt katolikus hitének, hogy távol tartotta magát a felkeléstől.

A szabadságharc értékelése tipikusan azok közé a témák közé tartozott, amelyeket a marxista történetírás előszeretettel meghamisított, illetve felhasznált egyrészt a Habsburg-ellenesség ébrentartásához, másrészt annak a téves állításnak a bizonyításához, hogy a történelem irányítói mindig is az egyszerű emberek voltak. A felkelés Habsburg-ellenes vonulata nem elsősorban elszakadási törekvésekkel magyarázható, hanem a szabad királyválasztás jogának visszaállításáért való harccal, vagyis hogy I. József törvénytelen módon lépett a magyar trónra, részben pedig azzal, hogy Magyarországot a Habsburg birodalom egyenrangú tagjaként szerették volna látni, nem pedig az örökös tartományok sorában. Még egy fontos kérdés volt, ami a szabadságharc célkitűzései között szerepelt: az önálló erdélyi fejedelemség visszaállítása. Rákócziék mindenekelőtt azt szerették volna, ha I. József lemond, és törvényes uralkodója lesz Magyarországnak, függetlenül attól, hogy melyik uralkodócsalád tagja. Tehát lehet éppen ő is a király, de törvényesen megválasztva. Egyfelől tehát nem volt logikus néhány évvel a török kiűzése után – amiben oroszok részben vállaltak a császári csapatok, gondoljunk csak Savoyai Jenőre – szóval néhány évvel a felszabadulás után szembefordulni a Habsburgokkal, másfelől Rákóczi elképzelései illuzórikusak voltak. Szedett-vedett jobbágykatonákkal, fegyverek és pénz nélkül nem lehetett hadat viselni. Kb. minden 10. katonának volt lőfegyvere, Magyarországon ebben az időben egyáltalán nem volt fegyvergyár. Elöltöltős puskákat használtak (akinek jutott), a töltés begyakorlása is több hónapot vett volna igénybe. Egy jellemző adat még erre, hogy Rákócziéknak nem volt egyetlen ágyújuk sem.

Az ónodi gyűlésen, 1707-ben Rákóczi Koháry felvidéki birtokait, köztük Csábrágot Bercsényinek adományozta. A csábrági várat gróf Pálffy János egyébként 1709-ben visszafoglalta.

Katonai pályafutása 1711-ben ért véget, ezt követően 1714-ben az országgyűlés országbírónak választotta. Arról is külön törvényt alkotott a diéta, hogy aláírása helyett ezüst pecsétet használhat, mert jobb keze örökre béna maradt.

A szabadságharc bukása után Budán maradt addig, míg felvidéki birtokait – amelyeket Rákóczi felkelői feldúltak – rendbe nem hozatta.

1711 elején Hont megye örökös főispánjává nevezte ki József, egyidejűleg elfoglalta a Nógrád megyei főispánságot, melybe még 1665-ben iktatták be, de amelyet fogsága alatt testvére Farkas viselt. III. Károly az 1712. évi koronázó országgyűlésen, 48 évi hű szolgálatáért és elpusztított jószágaiért a hadi tanács előterjesztésére egész fizetéssel nyugdíjazta.

Ez időtől kezdve kedvenc csábrági várában élt folytonos munkálkodás, igazságszolgáltatás és jótékonyág között. Lakhelyét csak akkor hagyta el, mikor az országgyűlés ülésezett, ahol 1720-ig több bizottságba választották; vagy mikor, mint királyi biztos munkálkodott. Ezekért a tisztségekért soha semmilyen díjazást nem fogadott el. Jobbágynak valóságos atyja volt. Rendkívül szerették őt ezért, tisztartóinak nem engedte, hogy keményen bánjanak velük, adósságaikat elengedte, panaszait személyesen meghallgatta. Kecskeméti jobbágyainak adóját soha nem emelte feljebb, ezért a kecskemétiakat őt, mint atyjukat szerették, csábrági kastélyában évente kétszer-háromszor meglátogatták s kisebb ajándékokat hoztak neki. Mikor Kecskemét városa leégett, nemcsak a katolikusok, hanem a protestánsok templomát is újjá építtette. De ő volt a kecskeméti piarista gimnázium alapítója, anyagilag támogatta a piaristák debreceni gimnáziumának alapítását, Gyöngyösön gimnáziumot alapított, mely sokáig az ő nevét viselte.

Egyéniségének legkiemelkedőbb vonása mély vallásossága volt. Ez még hősiességét is felülmúlta. Naponta több órát imádkozott, rendszeresen járult a szentségekhez és létrehozott egy vallásos társulatot is a Szentháromság imáadására. Különösen tisztelte a Boldogságos Szűz Máriát. Fialta kora óta foglalkoztatta a jó halál gondolata, közelegvén halála órájához, egyik versében erről így emlékezett meg:

„Jól látom törődés, galiba s gyötörődés Gyakorta fájdalom, keserves siralom Epesztő nyavalya, száma nélkül szállja Élete embernek Folyása éltének. Szívét akárkinek.”

Előre megcsináltatta koporsóját, s mellette minden nap hosszan elmélkedett, így készült a halálra. Röviddel halála előtt megtekintette azokat a ruhákat, melyeket a papok a temetési szertartásokon viselnek. Halálos ágyán mély áhítattal végezte szentgyónását és szentáldozását, majd felvette a haldoklók szentségét. 82 évet élt, 1731-ben hunyt el.

Gyakran ismételte kedvenc fohásztát: *„Istenem! Szeretlek, egyedül kedvellek.”* Végrendeletében főúri bőkezűséggel emlékezett meg egyházáról és az iskolákról; közel 600.000 forintra rúg az az összeg, mellyel a katolikus egyházat, szerzeteseket, szemináriumokat és iskolákat támogatta, ebből több mint 10.000 forintot szegény tanulók segélyezésére fordított. Kecskeméten piarista gimnáziumot alapított, a debreceni piarista gimnáziumhoz pedig 31 növendék számára konviklust létesített.

Végrendeletében 47 ezer aranyat hagyott koldusoknak, akikben a szenvedő Krisztust látta. A neki nagyon kedves Mária Kongregációra 13.000 aranyat hagyott. A jezsuita diákok életében, illetve lelki nevelésében ez időtájt ugyanis nagyon nagy szerepet játszott a Mária Kongregáció.

Utolsó verse is a Megváltóval való találkozásra várva született, számvetés eltelt életével:

*„Kiontott véremmel nyert becsületömet, Szívemet jól tudom, Isten teremtette.
Megcsonkult kezemmel megtartván hitemet, Annak Ő magában célját helyeztette.
Tűrő szenvedésben töltvén életemet, Állandó örömet fölségben tette,
Szívem nyugodalma nem szerzi vesztemet Másban magán kívül, nyugtát nem engedte.*

*Legyen hát szívemnek ő gyönyörűsége,
Fölséges Istennek örök dicsősége.
Krisztus érdeméből lelkem üdvössége,
(Minden célja, s tárgya, verseimnek vége.)”*

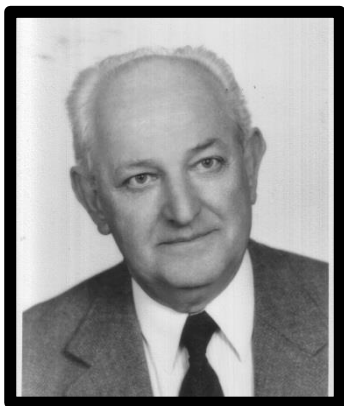
Mikor haldoklásának híre terjedt, jobbágynak összesereglettek a csábrági vár körül, sátrat vertek, letáboroztak és éjjel-nappal sírva imádkoztak érte. Garamszentbenedeken helyezték végső nyugalomra, a bencés apátság templomába, édesapja mellé. Hatalmas tömeg kísérte utolsó útjára, Szűz Máriás magyar lobogók vették körül ravatalát. Kecskeméti birtokain települést is neveztek el róla: Koháriszentlőrincet. A szocializmus éveiben Nyárlőrincnek nevezték át, ma is így hívják. De ami a legérdekesebb, a nép ajkán egy ének is keletkezett az ismert dallamra:

*(Ah, hol vagy magyarok tündöklő csillaga? „Hol vagy most vég Fülek ragyogó csillaga?
Ki voltál valaha országunk istápjja. Fő Koháry István, szegények gyámola.
Hol vagy István király? Árvák és özvegyek kegyelmes jó atyja,
Téged magyar kíván. Hozzád járulóknak kegyelmes bírása.”*

Gyászos öltözetben teelötted sírván)

Irodalom: *Gebei Sándor*: A Rákóczi-szabadságharc. Budapest, 2009., *Lőkös István*: Koháry barokk költészete. In. Egyház és barokk kor. Eger, 1992., *Szinyei József*: Magyar írók élete és munkái. Budapest, 1891-1914., *Dr. Visnyei Lajos*: A legkatolikusabb magyar főúr. Vác, 1998., Magyar Katolikus Lexikon. Budapest, 1993-2014.

In memoriam vitéz Bartha István

Vitéz Bartha István életében meghatározó volt a családi háttér, a gyökerek, ahonnan elindult. Édesapja dr. vitéz Bartha István volt, egykori vármegyei vezető köztisztviselő. Aljegyző lett 1919 végén, 1922-től árvaszéki ülnök 25 évig, elnökhelyettes 15 évig. Az akkori ONCSA azaz Országos nép- és családvédelmi alap program Heves vármegyei felelőse, melynek keretében szegény nagycsaládosokat juttattak új házakhoz. 1944 végén közfelkiáltással választották meg megbízott alispánnak. Az akkori alispán felszólította a vármegye tisztviselőit, hogy menjenek nyugatra. A dermedt csendben hangzottak el dr. vitéz Bartha István szállóigévé vált szavai: „Verebek vagyunk és nem fecskék. Vegye tudomásul alispán úr, maradunk!” 1946-tól haláláig küzdött beosztásában a kommunisták aknamunkájával szemben, miközben feladatait példásan ellátta. Négy gyermeke volt. A súlyos hivatali terhek és az örökös harc aláásta egészségét, és fiatalon, az 1890-ben született férj és édesapa 58 éves korában 1948-ban meg-

halt. Óriási részvéttel kísérvé temették el. A szertartást Kriston Endre segédpüspök, nagyprépost végezte.

Nos, ilyen, a közösségért fáradhatatlanul dolgozó szülő gyermeke volt az 1933-ban született idősebbik fia. Az Egri Ciszterci Szent Bernát Gimnáziumba járt öt évig, az államosításig. Dr. Ágoston Julián latin-magyar szakos tanár és költő volt az osztályfőnöke. Egy évet az Állami Gárdonyi Géza Gimnáziumban, két évet a Dobó Gimnáziumban tanult, ott is érettségizett. Mint diák kitűnő sportoló volt kardvívóként. Agrármérnöki diplomát szerzett.

Noha mezőgazdasági mérnök volt, szinte egész életében pénzügyekkel foglalkozott a Nemzeti Banknál, majd a Kereskedelmi Banknál, ahol osztályvezetőként is megállta helyét. Feleségével mindkét gyermeküket segítették a pályaválasztásban, a diploma megszerzésében. 1993 végén ment nyugdíjba. Nyugdíjazását követően teljes energiával fordult a számára oly fontos tevékenységek felé, legfőképpen a részleges kárptólás révén megszerzett földterületeken való gazdálkodás foglalkoztatta.

Rendkívüli jelentőséget tulajdonított a családkutatásnak és a magyar történelem megismerésének.

1995. szeptember 2-án Pécssett vitézzé avatták. Előbb vitézi hadnagy, majd székkapitány, később törzskapitány lett. Igen sokat fáradozott a tagtoborzás terén. 1997-ben lett Egerben a Hatvan III. fertálmestere.

Hitét megtartotta akkor is, amikor 2001. évben agyvérzést kapott, mely betegség, további életvitelét erősen befolyásolta és korlátozta tette. Súlyos keresztjét közel két évtizedig viselte keresztény türelemmel.

A Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának az alapítása óta aktív vezetőségi tagja volt. A szövetség lapjának megjelenését jelentős összegekkel rendszeresen támogatta. Gondja volt arra, hogy az érdekeltek megkapják a II. világháborús emlékérmét.

A temetési szertartást és a megemlékező beszédet dr. Csizmadia István kanonok, a Bazilika főplébánosa tartotta.

Fertálmestereink egyike így fogalmazott vitéz Bartha István temetése napján, 2020. január 3-án: Egy igaz magyarral kevesebben vagyunk.

Havas-Horváth István

* * *

ELHUNYT DR. SZECSKÓ KÁROLY (1939–2020) TÖRTÉNÉSZ, Heves Megyei Levéltár nyugalmazott főlevéltárosa. Eger múltjának érdekességeire és az itt élő hajdani kiválóságok megismerésére tanította olvasóit. Újságunkban több alkalommal közöltük írásait. Számos tanulmánya, több könyve jelent meg egykori tanáraink és iskolánk volt tanulóinak életéről és tudományos tevékenységéről. Szvorényi Józsefről írt könyve pár évvel ezelőtt látott napvilágot. Hosszabb tanulmányt olvashatunk dr. Kalász Elek, dr. Maczki Valér munkásságáról is. Felsorolni is nehéz lenne azoknak névsorát, akik „Intézetünk tanulói voltak a közélet és az íróvilág jelesei közül” és különféle újságokban, magazinokban folyóiratokban megjelent írásai révén széles körben ismertté váltak: – 18. században élt neves hegedűművész Reményi Ede, Kriston Endre Eger mártír püspöke, Kiss István teológiai tanár (róla könyve jelet meg), vagy már „kortársaink”, dr. Valentin Kálmán, zeneszerző, karnagy, dr. Besznayk István sebész, onkológus és még sokan, kikről hosszabb rövidebb tanulmányai jelentek meg. Köszönjük, hogy széles körű levéltári kutatásai révén hozzánk közelálló emberek életét, munkásságát ismertté tette. Nyugodjék békében!

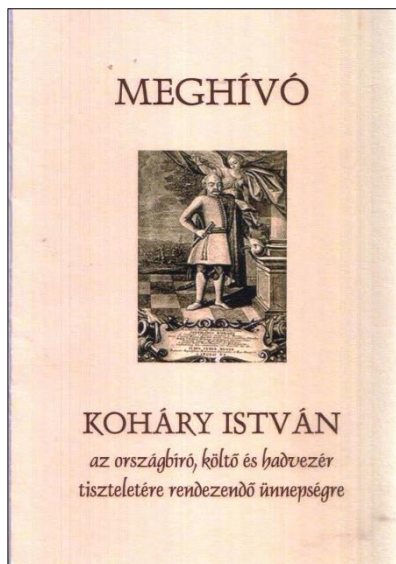
hírek...hírek...hírek...

• **DR. DEBRECZENI SIXTUS ATYÁRA EMLÉKEZVE** – Az idén 66 éve annak, hogy máig tisztázatlan körülmények között halálra gázolták a ciszterciek templomának plébánosát. A tragikus eseményről ez évben február 23-án emlékezett meg a Szent Róbert Konvent közössége, a hívek és *Koós Ede* templomigazgató. A Széchenyi utcai emléktáblához a templomtól indult a processzió: elől a körmeneti kereszt, ministránsok, egy kispap, diakónus a lelkipásztorral A tetthely közelében gyülekeztek az érdeklődők, köztük a fertálymesterek. Egy egészalakos kinagyított fotón Sixtus atya is jelen volt. A résztvevők elénekelték a Himnuszt, utána meghallgatták *Novák Lajos* II. éves kispap beszédét. Az elmondottakból kirajzolódott az áldozat gondoskodó, a híveivel legmesszebb menőig törődő, buzgó papi lelkülete. Ezt követően a Város II. negyedének fertálymesterei megkoszorúzták az emléktáblát, majd a jelenlevők égő gyertyákkal, énekszóval vonultak a ciszterci templomba, a megemlékező szentmisére. *Koós Ede* atya a szentbeszédében is Sixtus atya alakját idézte föl. A jó ügyért harcoló, mindig segítőkész életet élő szerzetes alakja jelent meg a hívek előtt.

A haláleset időpontja kísértetiesen közel esik a Kommunizmus áldozatainak emléknapjához...

Az emlékezés folytatódott másnap, hétfőn a ciszterciek temploma előtt. Az összegyűlték elénekelték a Himnuszt, majd Csák György ny. gimn. tanár úr ismertette a mártírsorsú szerzetesap életútját. A templom előterében levő emléktábla megkoszorúzása után a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium dísztermébe vonultak az ünnepség résztvevői. Ott *Zsuffa Tünde*, a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus magyar szóvivőjének előadását hallgatták meg. A terem zsúfolásig megtelt jórészt diákokkal; a hallgatóság döbbenetesen kísérte figyelemmel az érdekesítő, személyes élményeket is felvonultató beszédet. Az idősök előtt föl-fölrémett a vörös uralom alatt részben átélte, részben suttogva terjedt hírek, szörnyű események emléke, a fiatalság pedig képet kaphatott a kommunisták valódi kegyetlenkedéséről, gátlástalan, igaz embereket üldöző és megnyomorító tetteiről, a hatalomért bármit elkövetők módszereiről. Az ünnepség a Szózat eléneklésével fejeződött be.

Havas-Horváth István

• **KOHÁRY ISTVÁN EMLÉKTÁBLÁJÁT** avatták fel Egerben.

1942-ben már helyezték el az Eszterházy tér 3–4 sz. alatti sarokházra egy emléktáblát a város 1687-es felszabadításában kiemelkedő szerepet játszó hadvezér tiszteletére. A tábla rövid ideig volt csak a helyén – ismeretlen okok miatt.

Az Egri Városszépítő Egyesület egy újat készíttetett 1987-ben a 300 éves évfordulóra. Később az épület renoválása során a márványtáblát levették a falról, de a felújítás után nem helyezték vissza. Az EVE szívós munkája, kitartó utánjárása révén végre 10–15 év elmulta után visszakerült a Koháry-emlék a régi helyére. 2019. dec. 17-én avatták fel a táblát Sós István elnök úr vezetésével Az Érseki Palota előadótermében folytatódott az ünnepség, melynek védnöke *dr. Tenyák Csaba* érsek úr volt, aki maga is részt vett az előadáson Itt kerültek átadásra a Koháry István életéről megtartott középiskolai verseny díjai, majd *dr. Löffler Erzsébet* történész muzeológus, az egyesület titkára tartott előadást Koháry Istvánról.

Havas-Horváth István

• **AZ EGRI FEHÉR/FEKETE** – elektronikusan a www.ciszterciekegerben.hu honlapon érhető el. A honlap gondozója *dr. Kaibás Gábor Márk*, a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnáziumban 2001-ben érettségizett diáktársunk, akinek köszönhetően újságunk 1994 óta megjelent valamennyi száma az interneten olvasható, illetve letölthető.

• **SZENT BERNÁT APÁT FŐÜNNEPÉN**, 2020. augusztus 19-a zirci bazilikában tarott ünnepi szentmisén tette le első fogadalmát egy éves novíciátusa után *Halász Tibor Nivárd* testvér, ugyanekkor ünnepelték gyémánt misés *Égi Konrád* atyát.

Bernát zirci perjel, Bernát apát és Konrád atya

Nivárd testvér felolvassa majd aláírja első fogadalmát

Égi Konrád atya 1955-ben Farkasfalvy Dénessel egyidőben kezdte el „titkos” a novíciátusát és 1956. szeptember 1-jén tette le első fogadalmát. Váci egyházmegyésként Egerben és a budapesti Központi Szeminárium-ban végezte teológiai tanulmányait és hatvan évvel ezelőtt 1960. június 19-én Vácott szentelték fel.

Konrád atya 1994 – 1996 között volt az egri rendházban, tanított akkor még állami Gárdonyi Géza gimnáziumban.

Halász Tibor Nivárd testvér az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi karán 2020-ban fejezte be történelemszakos tanulmányait, és 2019. augusztus 19-én vette fel a novíciusok fehér ruháját.

HALOTTAINK

Diáktársaink, akinek halálhíréről értesültünk:

v. Bartha István (érett 1951) – Eger
Dr. Lakatos István. (érett. 1949) – Budapest
Szommer István (érett. 1947) – Sopron
Fecske István (érett. 1954) – Gyöngyös

Dr. Hajnal Endre (érett. 1941) – Budapest
Smigura László (érett. 1952) – Budapest
Gódl Károly (érett 1951) – Höhr-Grenzhausen (Németország)
Dr. Kilián Istvánné Jakab Viktória (Budapest)

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál: *Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25. III. 5/A*
tel.:(1) 386 2295 vagy Ímél: olah.gyula3@chello.hu

Az Egri FEHÉR/FEKETE alapítója és kiadója a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztálya. (3300 Eger, Széchenyi utca 17.)
 Megjelenik Húsvét, Veni Sancte és Karácsony idején.
 Nyilvántartásba véve 2.9.1/571/2004. szám alatt.
 Felelős szerkesztő: Oláh Gyula

Érettségi 2020. május 4–22.

Fénykép: Kovács Ottó tanár úr

Ebben az évben csak írásbeli érettségi volt. Négy osztály 127 tanulója tett sikeres vizsgát.